

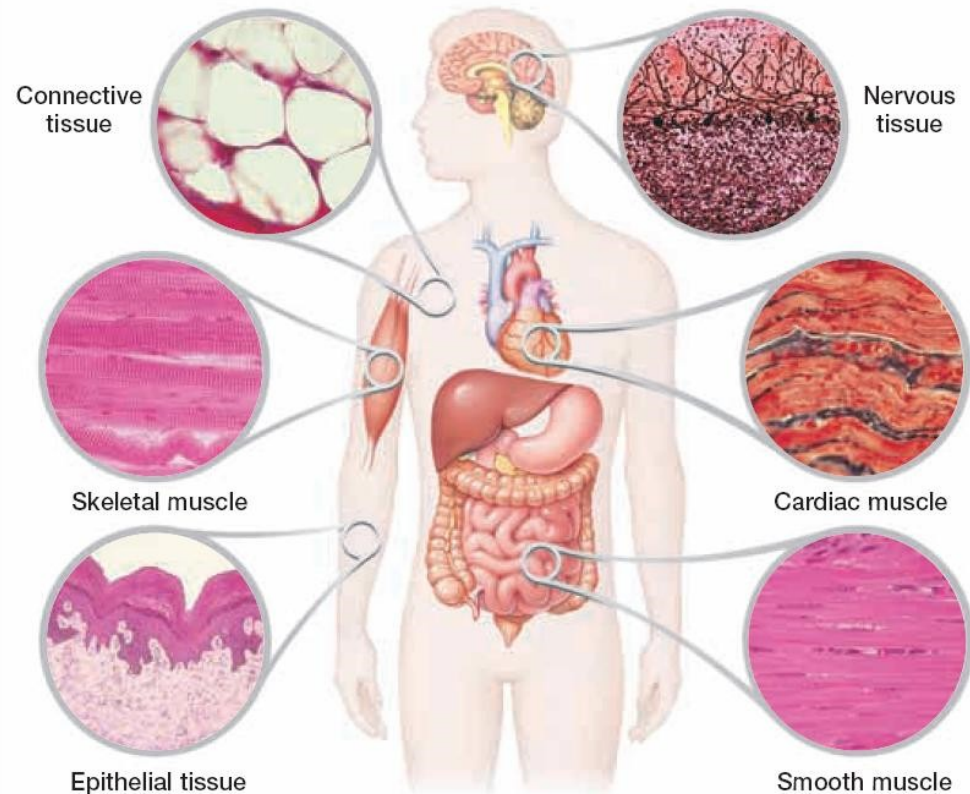
EPITELY

7

- soubor buněk, které mají podobnou morfológickou charakteristiku a jsou specializovány pro určitou funkci
- složená z buněk a mezibuněčné hmoty
 - tkáň epitelová
 - tkáň pojivová
 - tkáň nervová
 - tkáň svalová

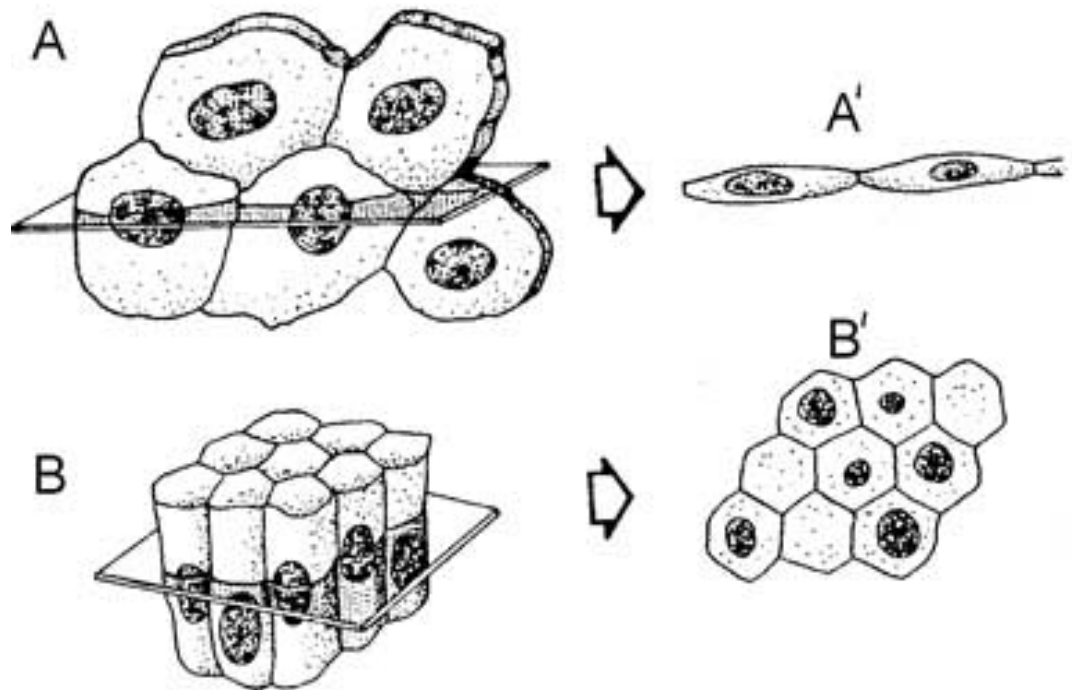
Tkáň

Human Body Tissues

Charakteristika epitelové tkáně

- buňky jsou těsně nahlouchené s **minimem mezibuněčné hmoty**
- množství pevných mezibuněčných spojů
- různé tvary buněk
- rozmanitost funkcí
- Od pojivové tkáně je epiteliální tkáň oddělena vrstvičkou extracelulárního materiálu – **BAZÁLNÍ MEMBRÁNOU**.

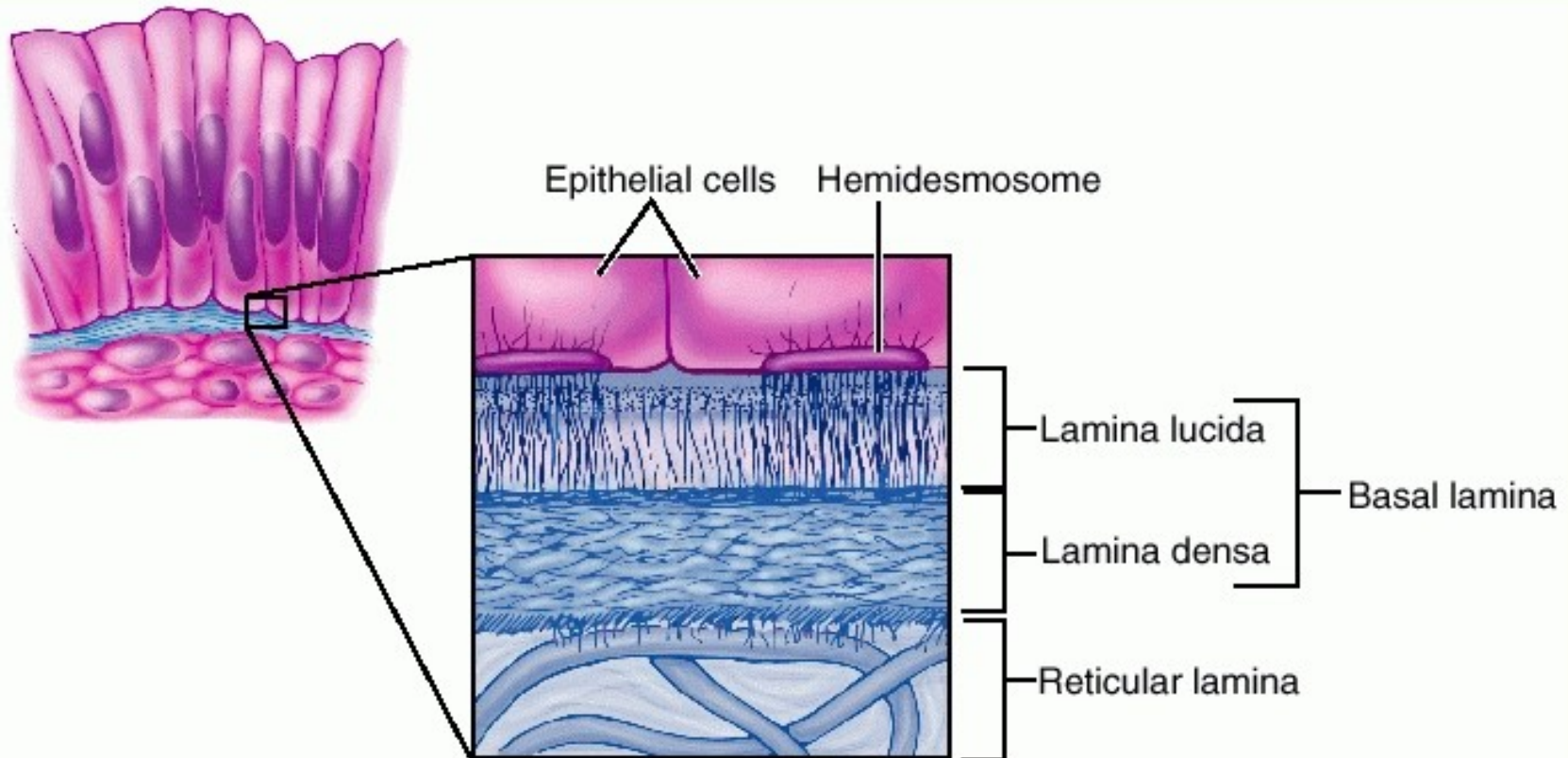
Ultrastruktura bazální membrány:

lamina basalis

lamina lucida

lamina densa

lamina reticularis

mikroklky

- tenké prstovité výběžky
- nepohyblivé
- na povrchu enterocytů

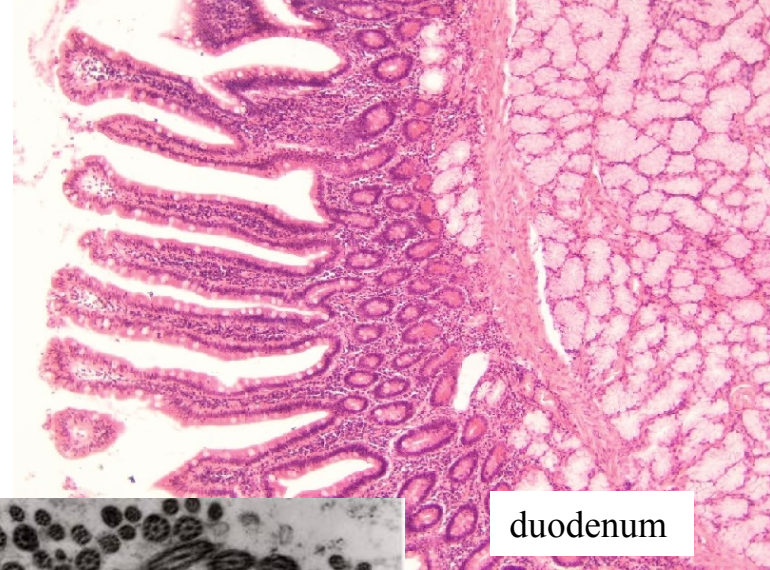
stereocilie

- dlouhé výběžky nepravidelně větvené
- nepohyblivé
- kanálky nadvarlete, vláskové buňky vnitřního ucha

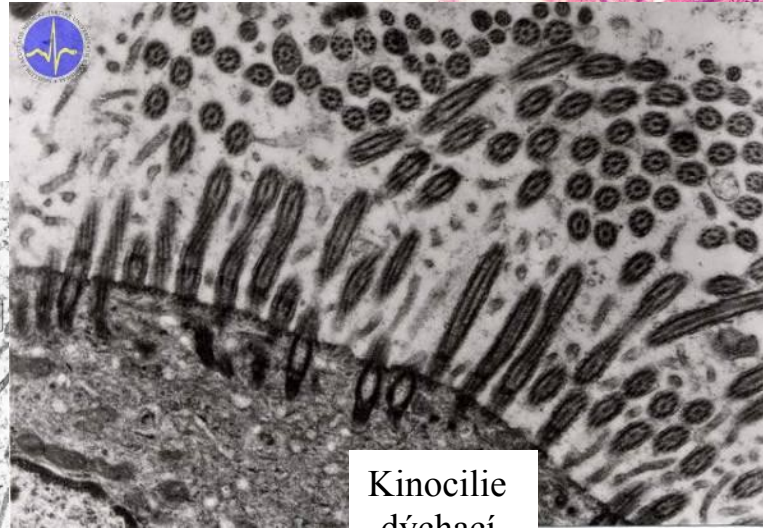
kinocilie

- pohyblivé výběžky
- umožňují transport částic
- dýchací cesty, vejcovod

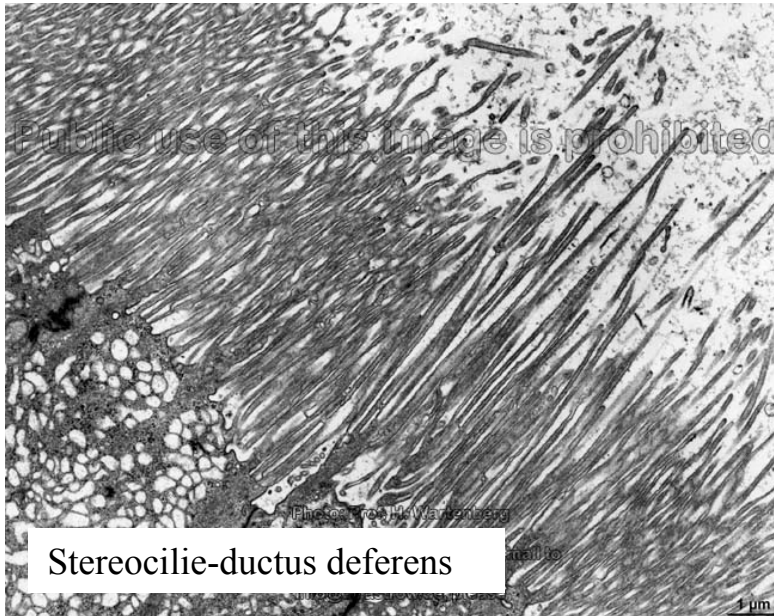
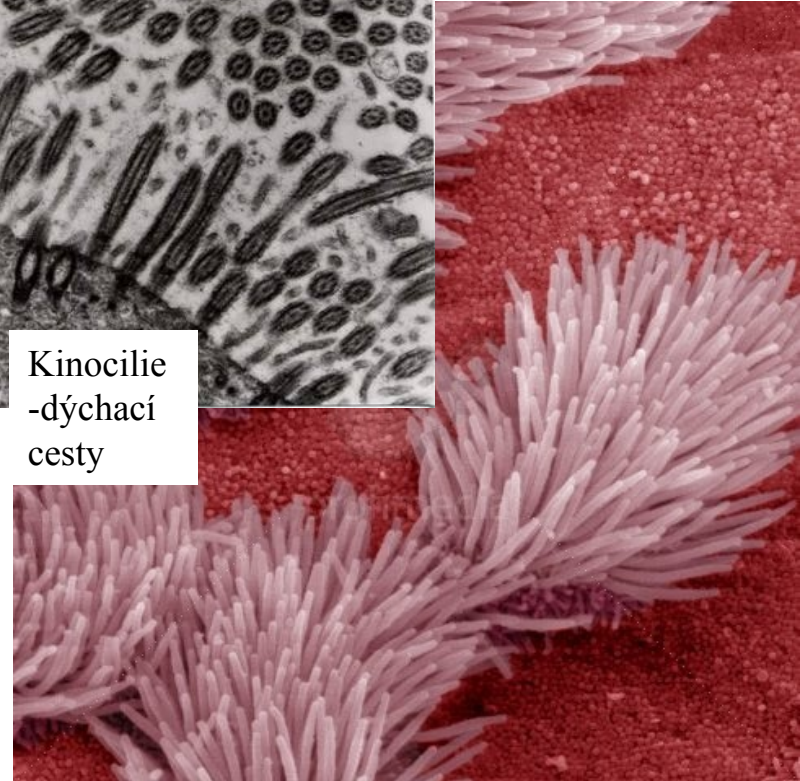
Specializace apikálních povrchů buněk

duodenum

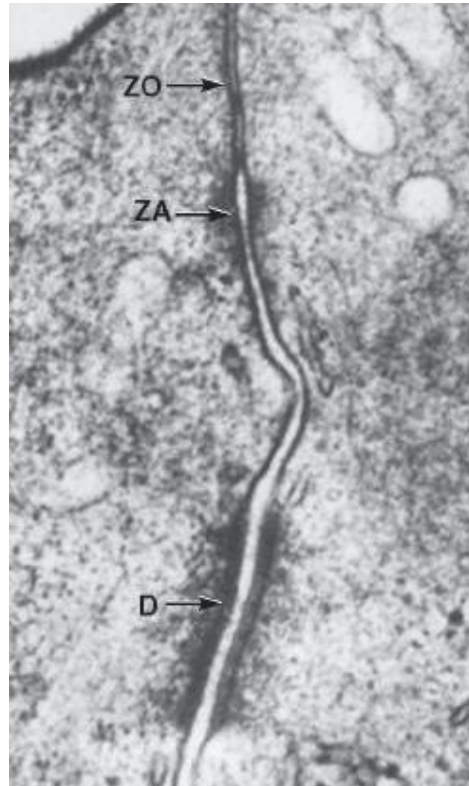
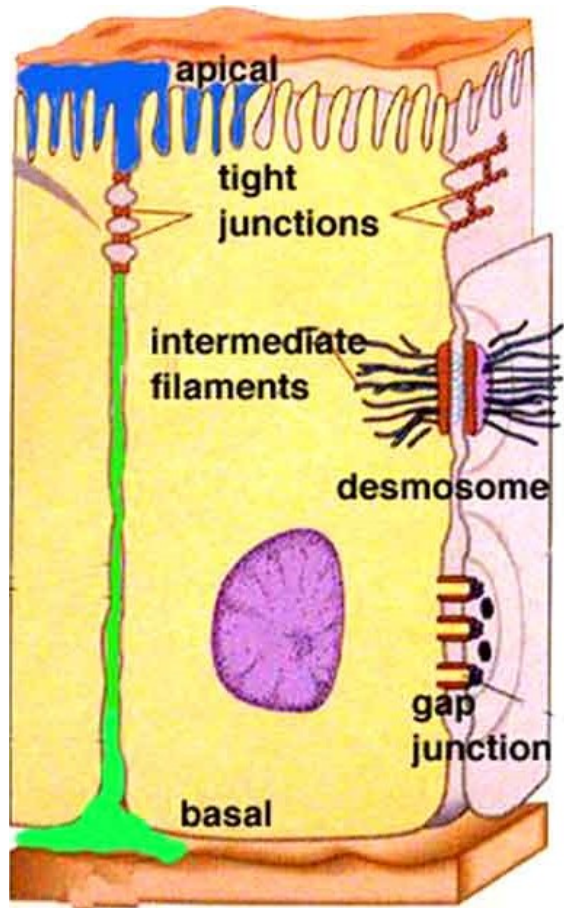

Kinocilie
-dýchací
cesty

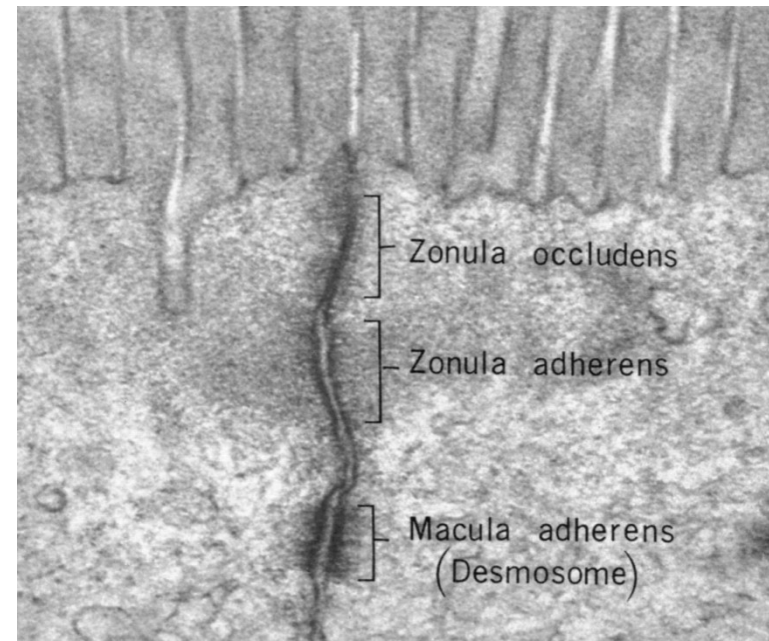

Stereocilie-ductus deferens

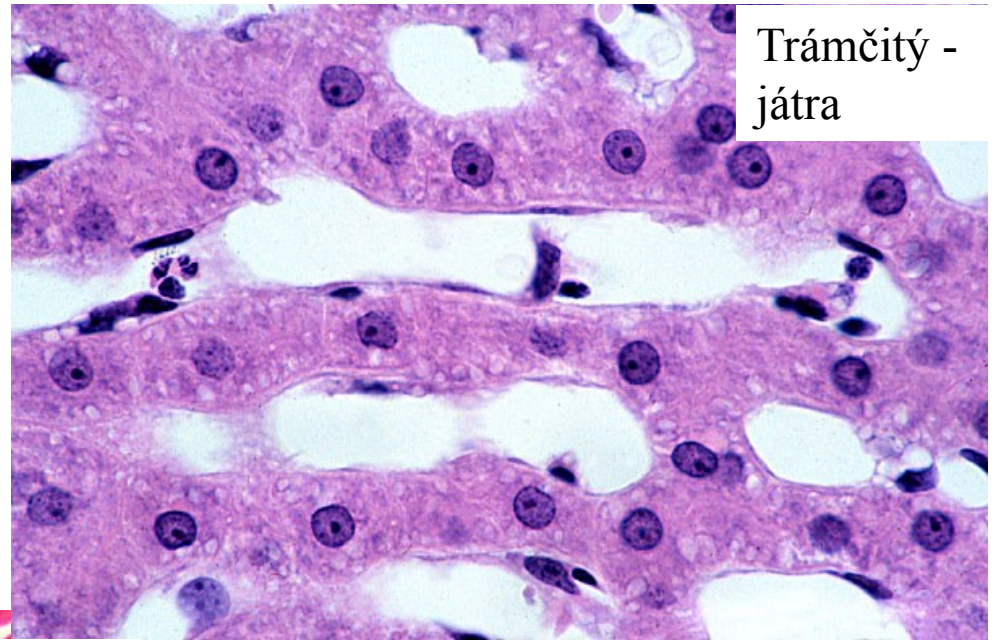
Specializace laterálních povrchů buněk

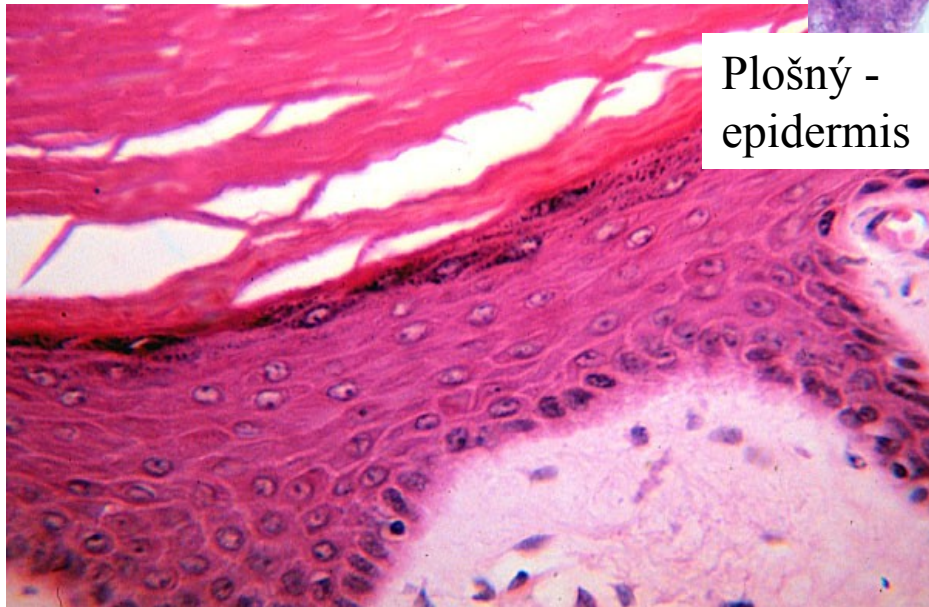
- **zonula occludens** – těsný spoj, buňky naléhají těsně na sebe, spojení formou úzkých pruhů, do kterých se ukládají spojovací proteiny
- **zonula adherens** – intracelulární prostor o šířce 20nm, zasahují do něj transmembránové proteiny *kadheriny* (molekula z jedné membrány se přímo váže na molekulu z protilehlé membrány)
- **desmosom** – „bodový spoj“, kadheriny + úponové ploténky, intermediální filamenta
- **hemidesmosom** – uložen na bazální části buněk, připojuje epitelové buňky k mezibuněčné matrix, stavba odpovídá polovině desmosomu
- **nexus** – mezibuněčný prostor 2nm, proteinové komplexy – *konexony* tvoří kanálky pro transport látek

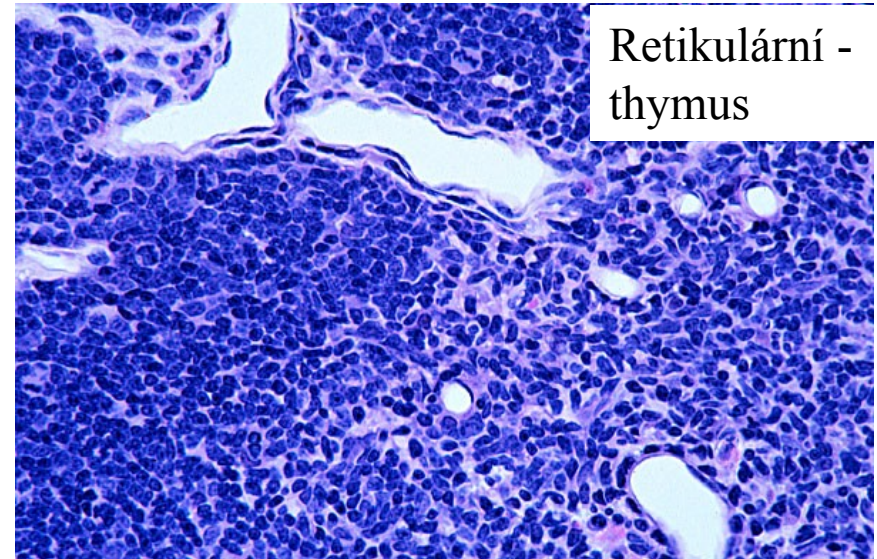
Prostorové uspořádání epitelu

Trámčité -
játra

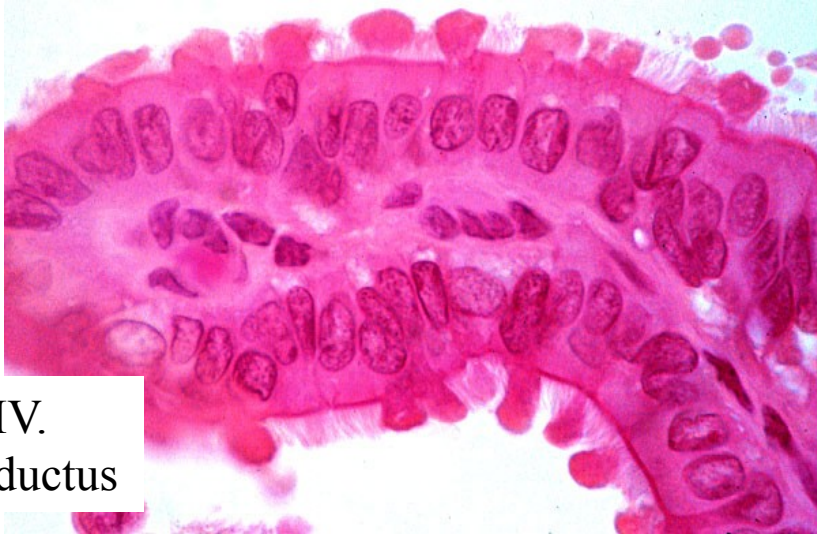
Plošný -
epidermis

Retikulární -
thymus

Klasifikace epitelů podle funkce

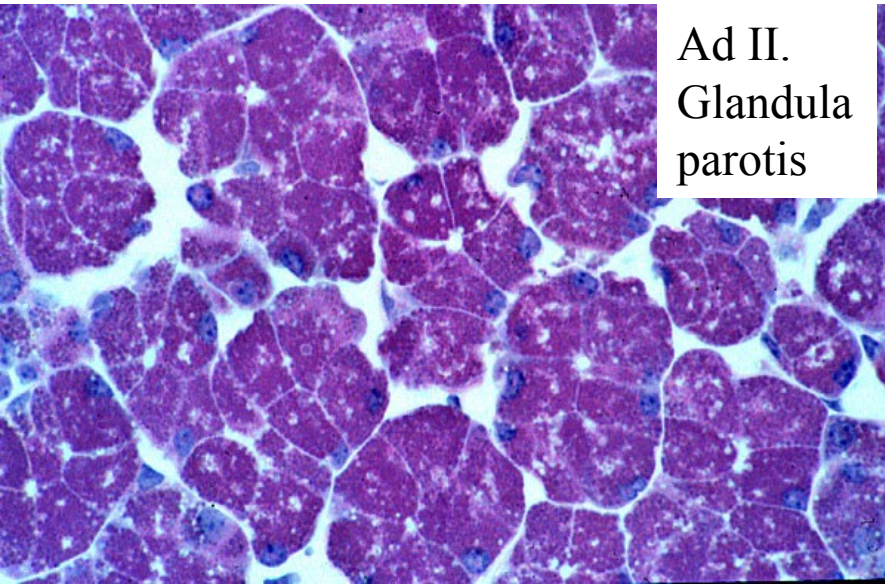
- I. Krycí
- II. žláznový
- III. resorpční
- IV. vířivý

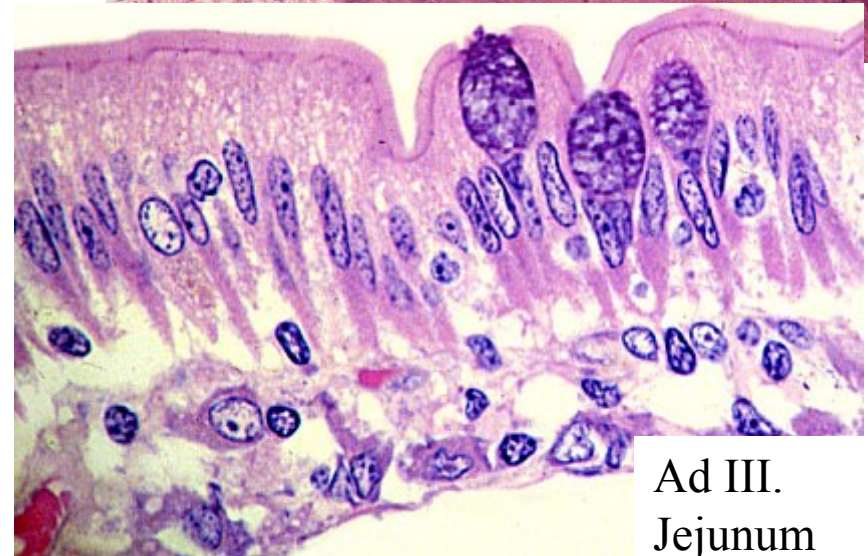
Ad IV.
Oviductus

Ad I.
Epidermis

Ad II.
Glandula
parotis

Ad III.
Jejunum

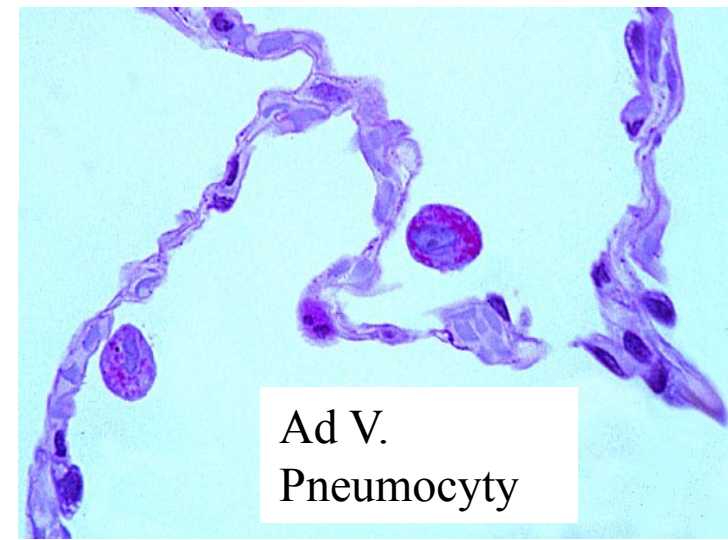
V. respirační

VI. smyslový

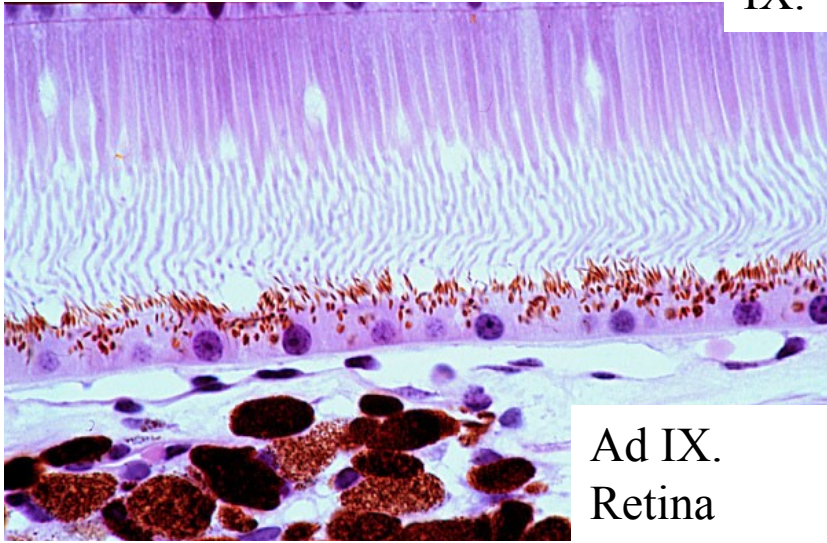
VII. zárodečný

VIII. svalový

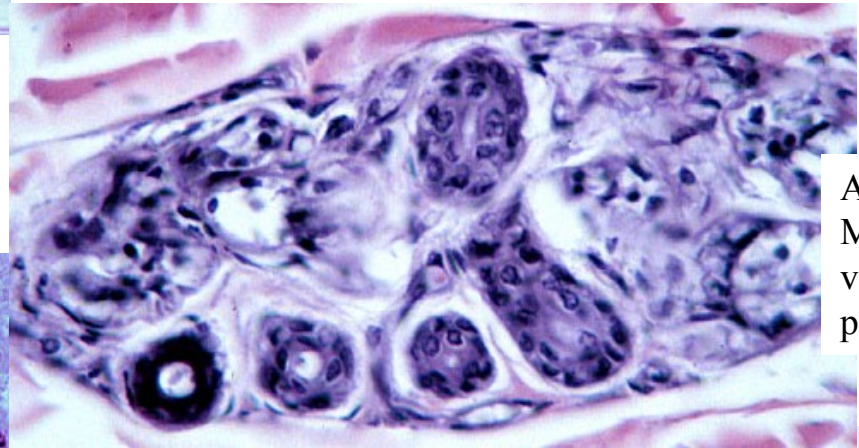
IX. pigmentový

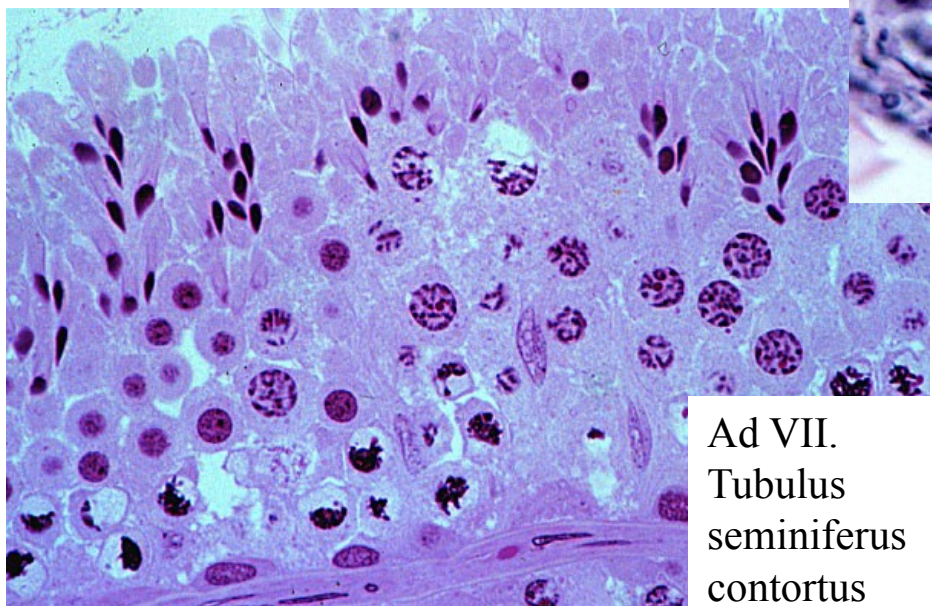
Ad V.
Pneumocyty

Ad IX.
Retina

Ad VIII.
Myoepitelové buňky v potní žláze

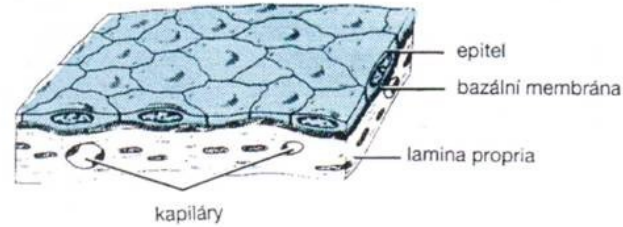
Ad VII.
Tubulus seminiferus contortus

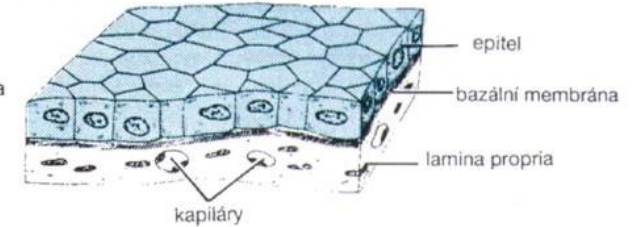
Ad VI.
Chuťový pohárek

I. Krycí epitel

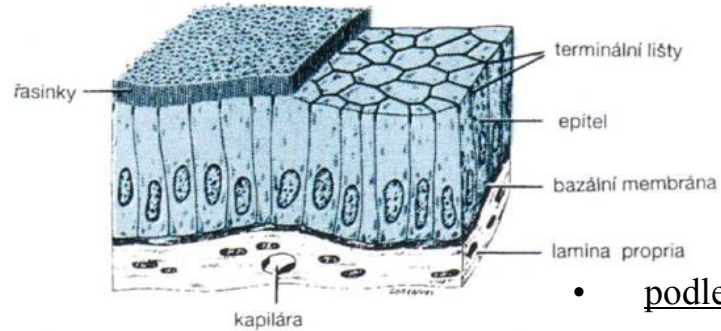
A. Jednovrstevný plochý epitel

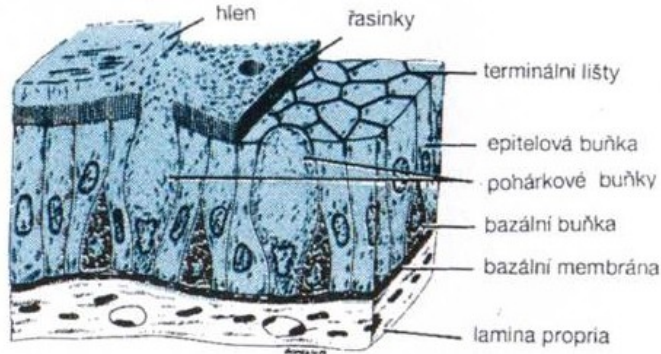
B. Jednovrstevný kubický epitel

C. Jednovrstevný cylindrický epitel s řasinkami

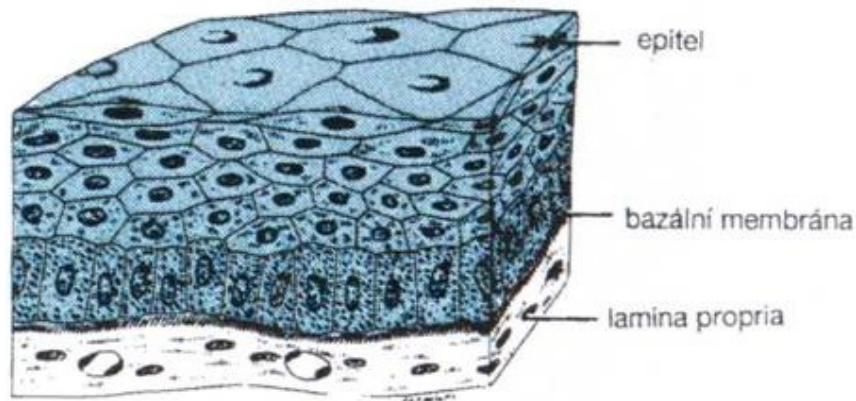

C. Víceřadý epitel s řasinkami

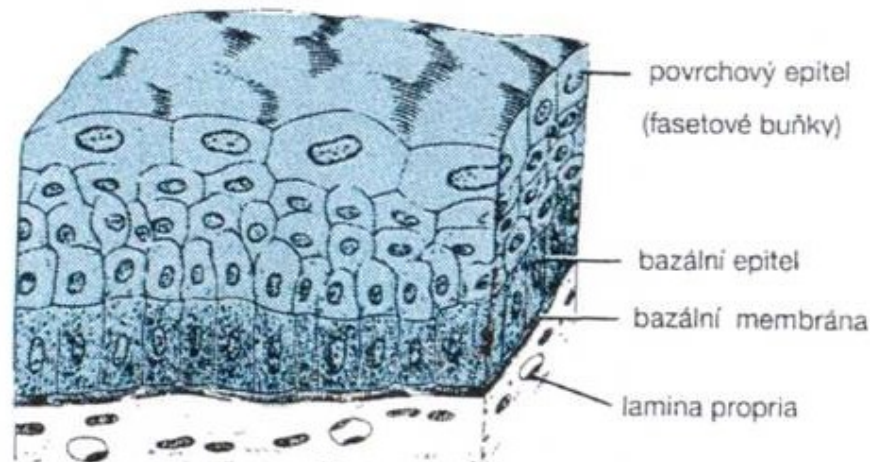

- podle počtu vrstev
- jednovrstevný
- vrstevnatý –
mnohovrstevný
- víceřadý

A. Vrstevnatý plochý epitel

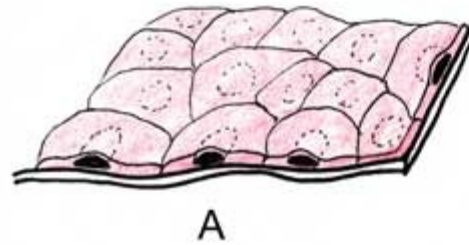
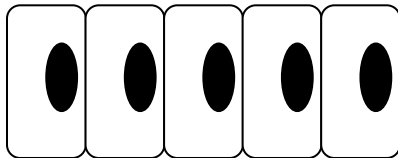
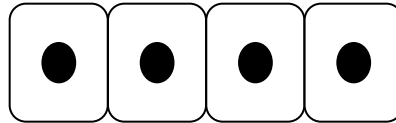
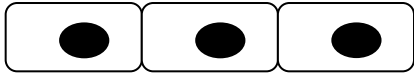

B. Přechodní epitel

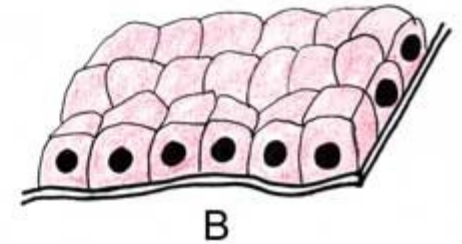

Jednovrstevný

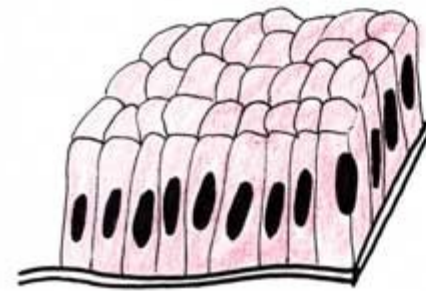
- Plochý-A
 - výška buněk je menší než další rozměry
- Kubický-B
 - buňky mají tvar kvádrů
- Cylindrický-C
 - výška buněk je větší než další rozměry
 - Víceřadý : viz D všechny buňky v kontaktu s bazální membránou, ale ne všechny dosahují k volnému povrchu

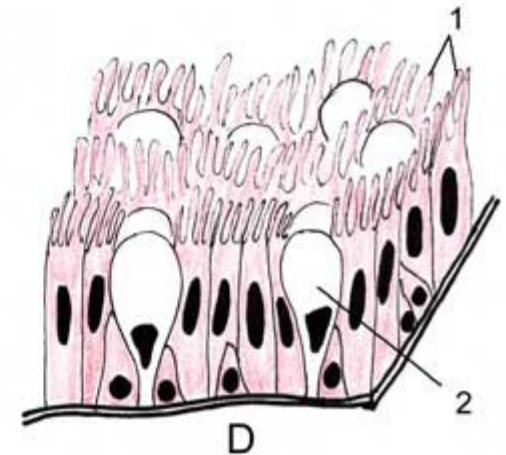
A

B

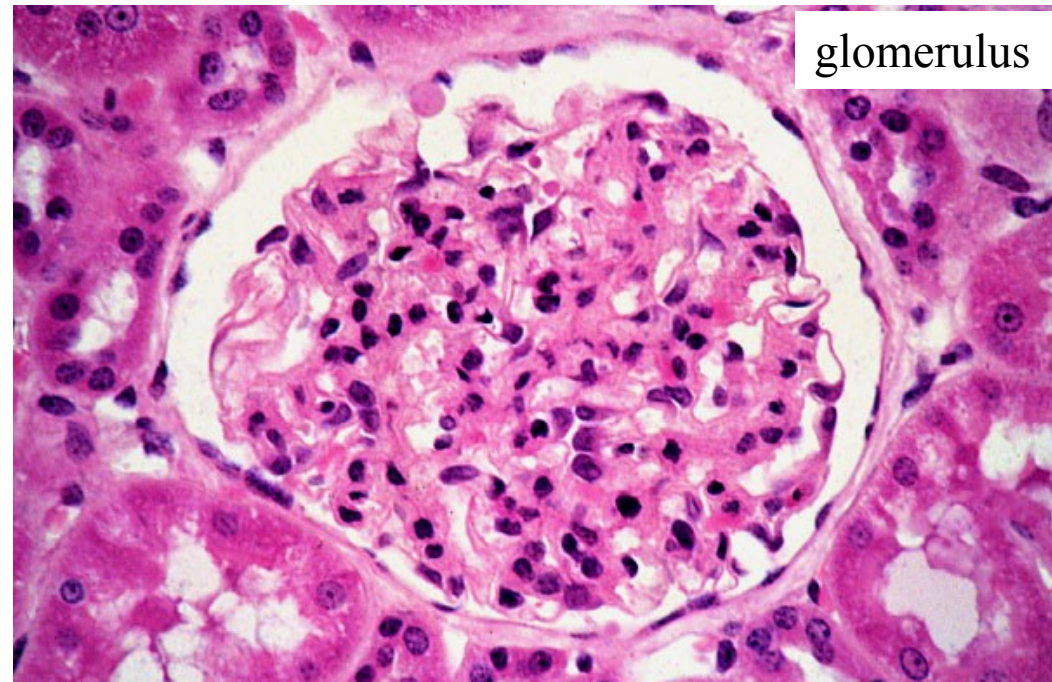
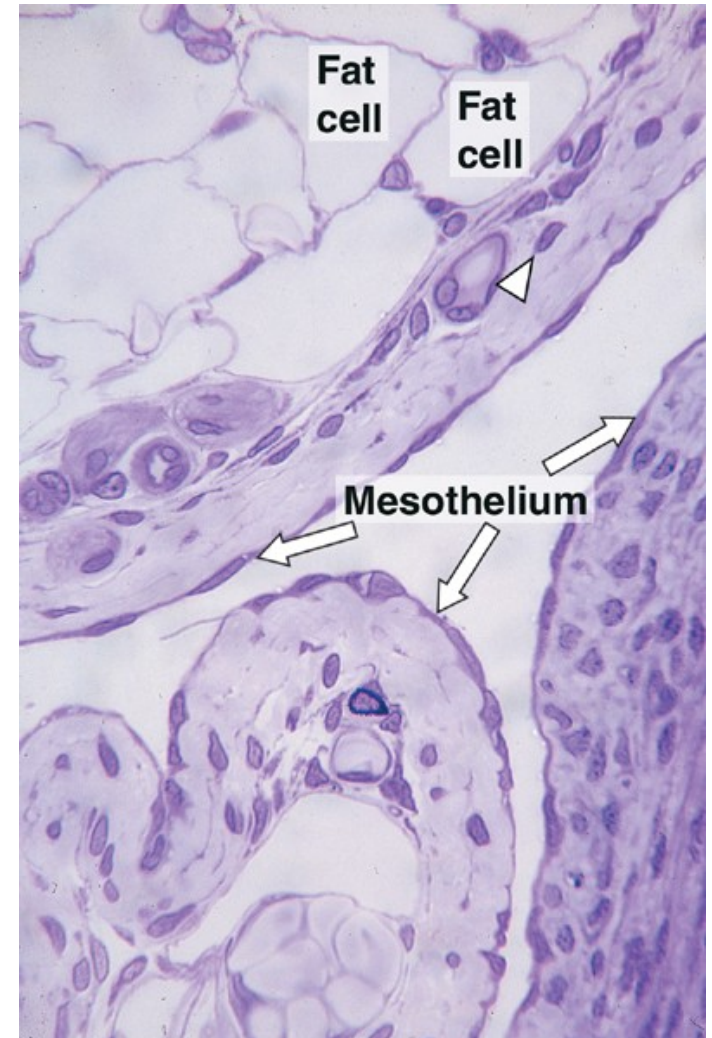
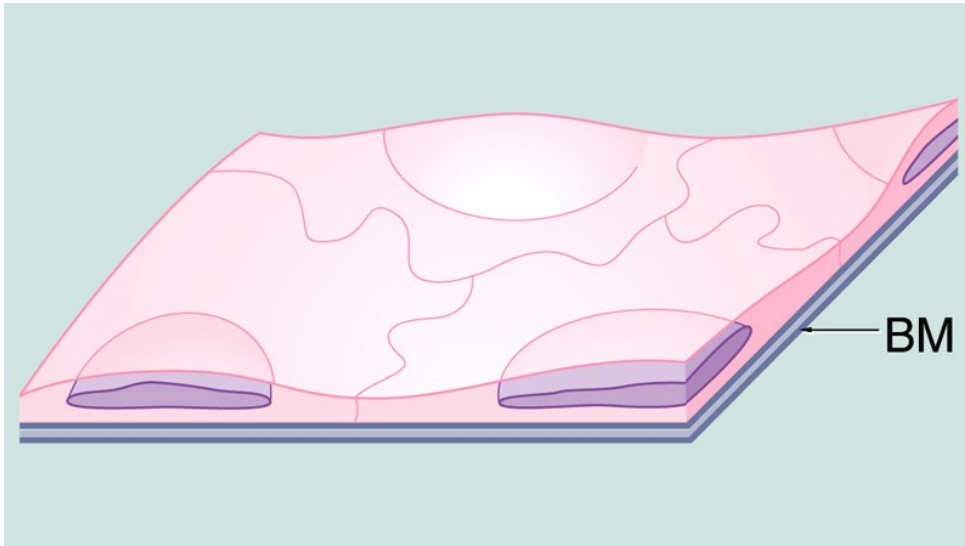
C

D

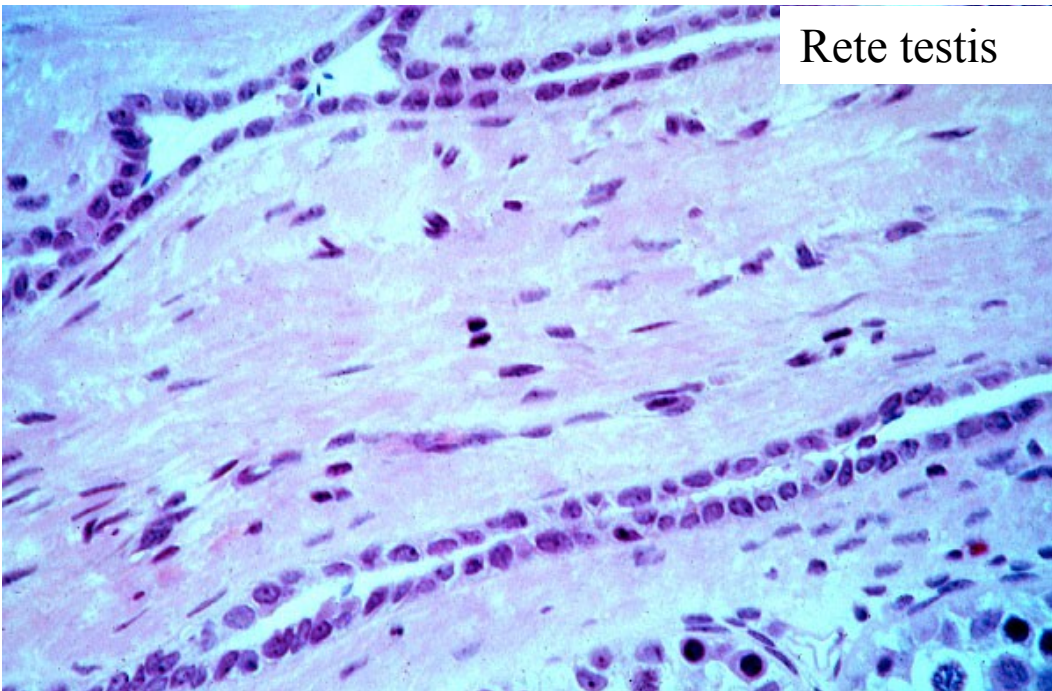
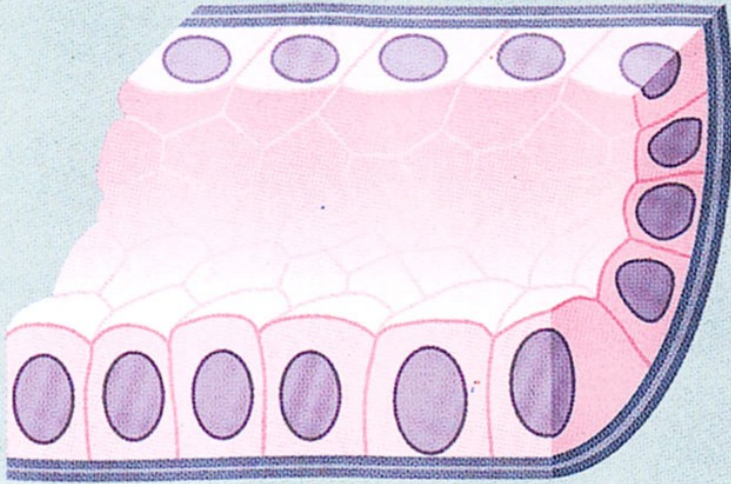
Epitel jednovrstevný plochý

Výskyt: endotel, mesotel, Henleova klička

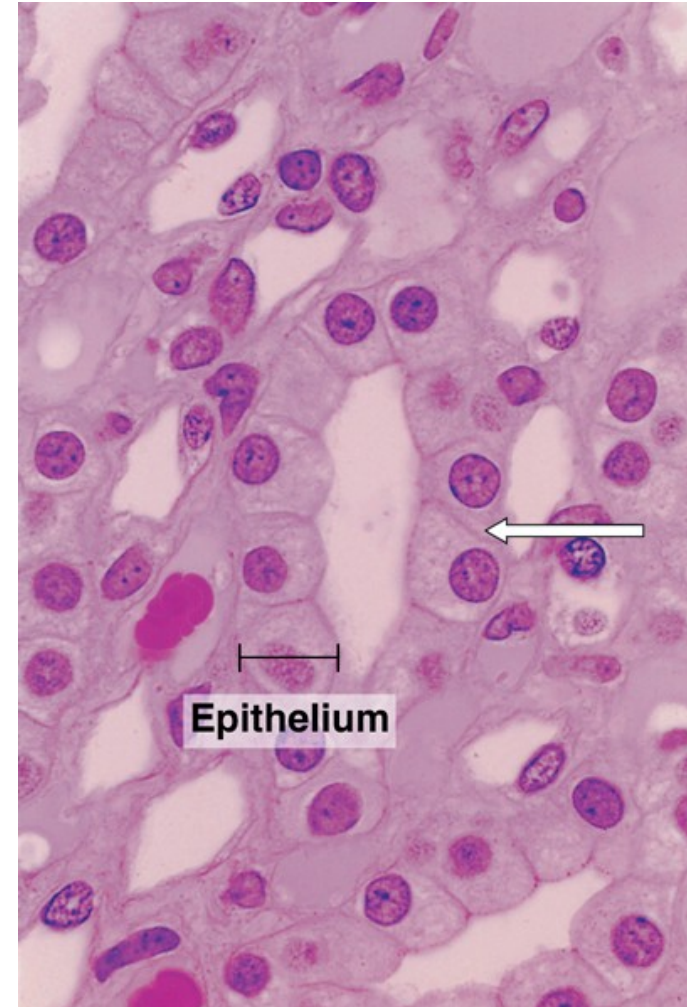

Epitel jednovrstevný kubický

Výskyt: kanálky ledvin, folikuly štítné žlázy, povrch ovaria

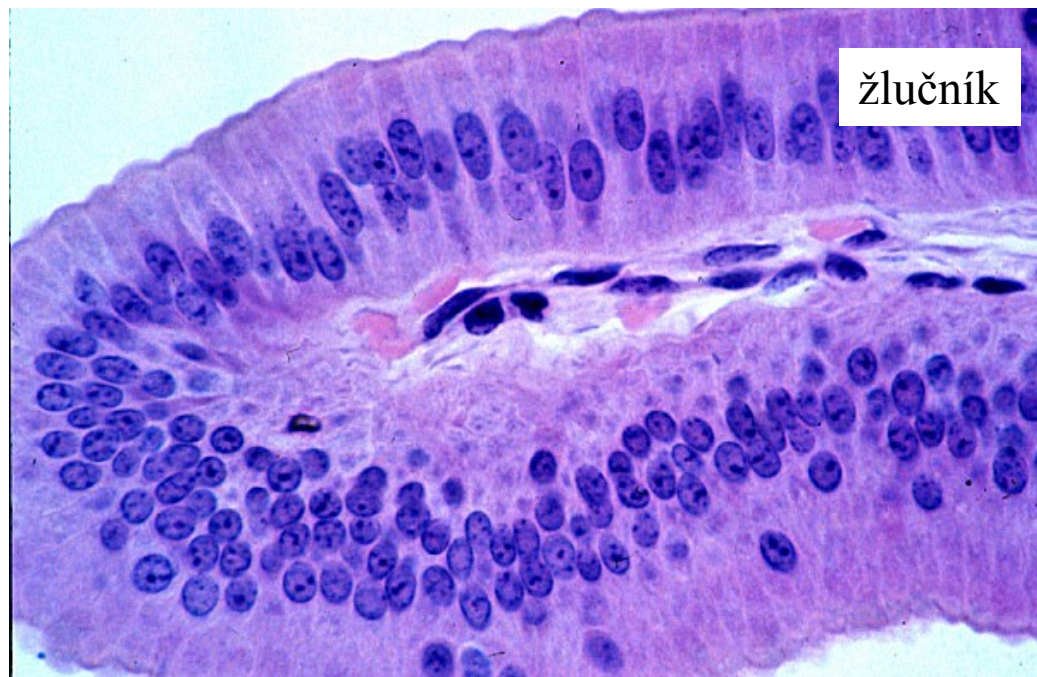
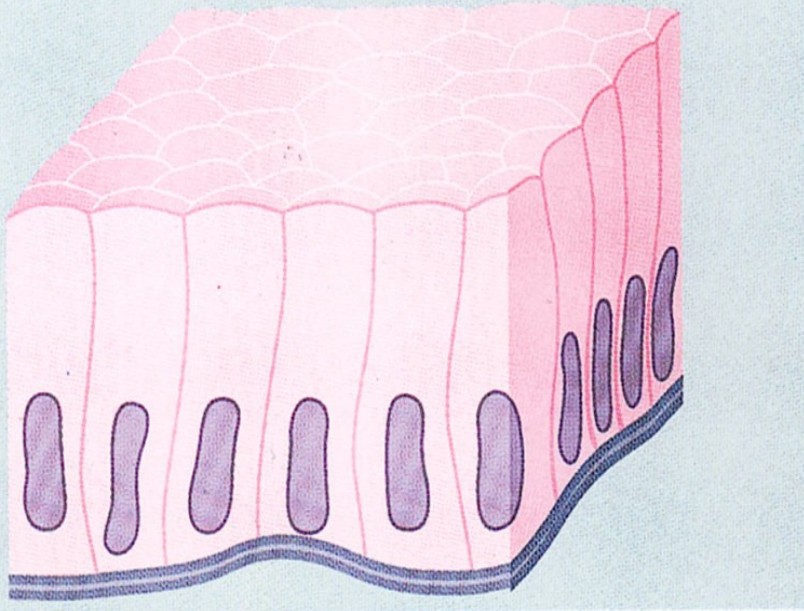
Rete testis

Epithelium

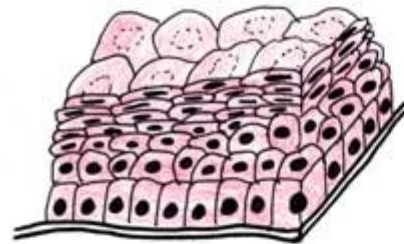
Epitel jednovrstevný cylindrický

Výskyt: vývody žláz, tenké a tlusté
střevo, žlučník, žaludek, vejcovod,
děloha

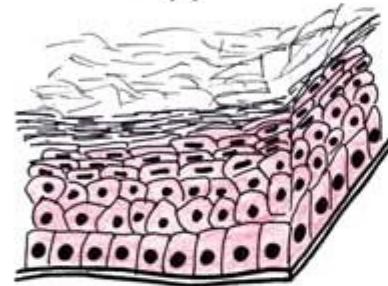

Vrstevnatý

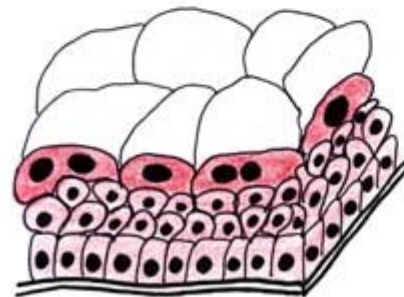
- plochý
 - rohovějící-viz.B
 - nerohovějící-viz. A
- cylindrický- viz. C
- přechodný – nemá konstantní tvar, ten se mění dle náplně močového měchýře; viz D

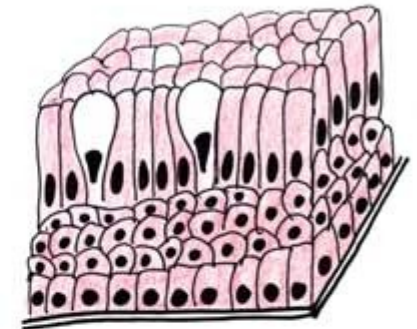
A

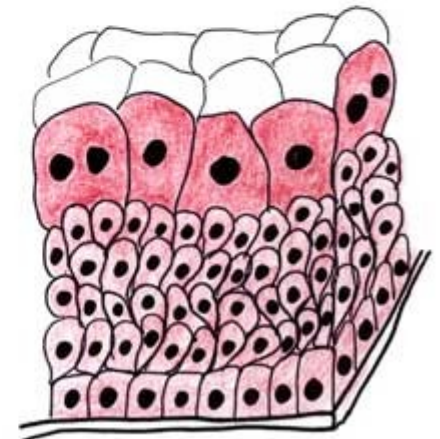
B

D

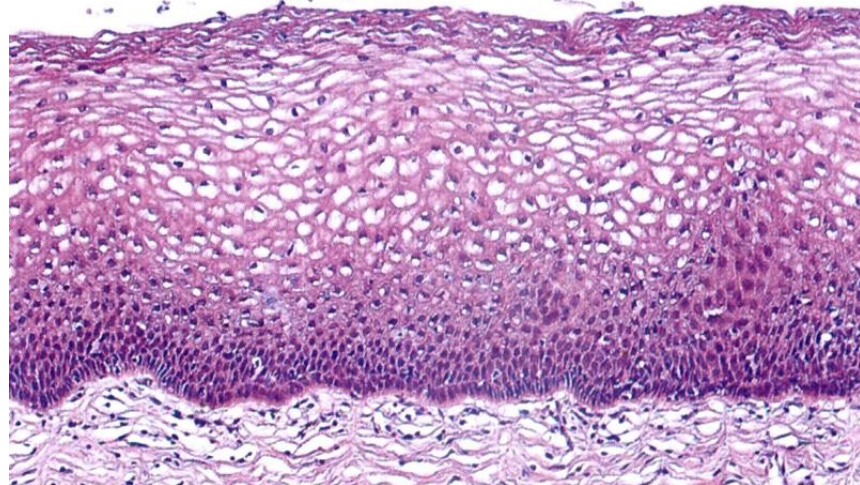
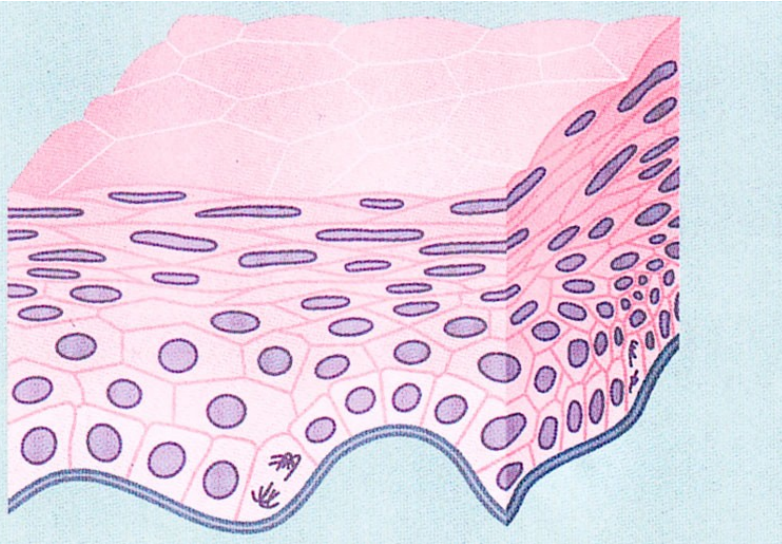

C

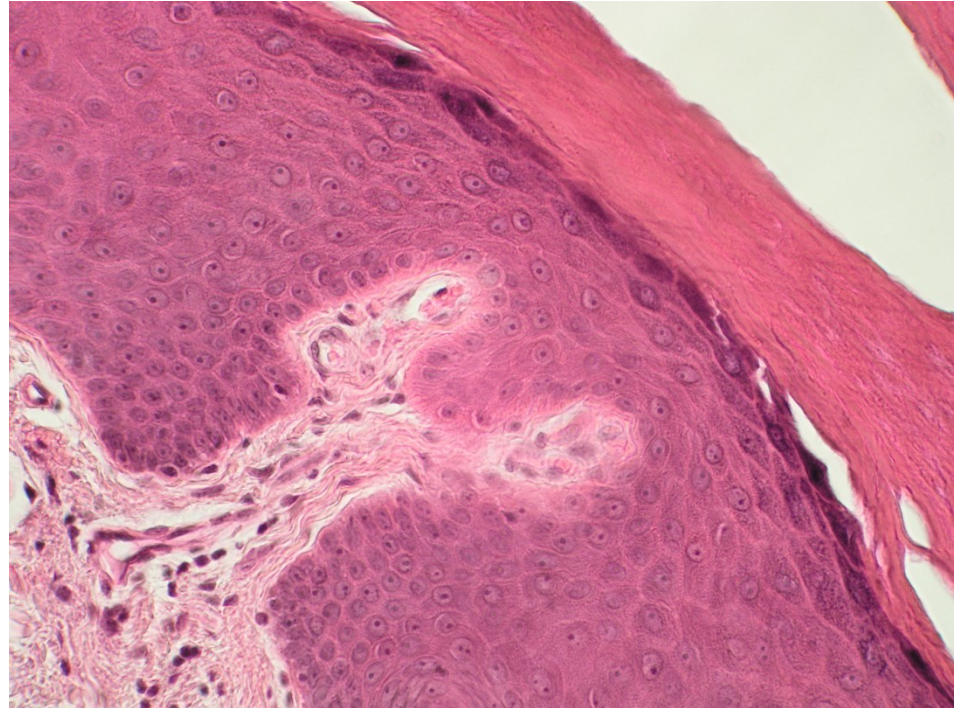
Epitel vrstevnatý dlaždicový - nerohovějící

Výskyt: jícen, dutina ústní,
rektum, vagina

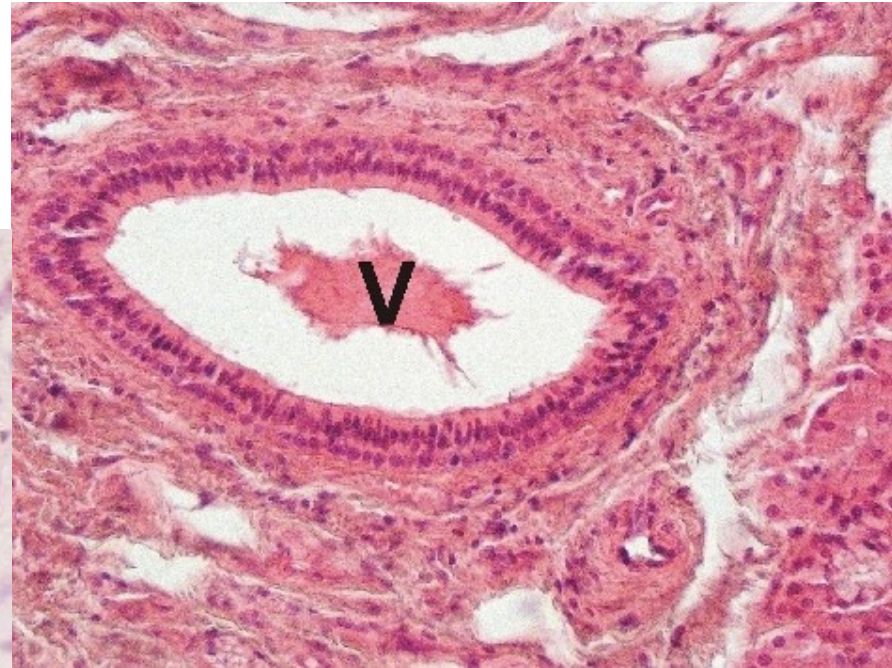
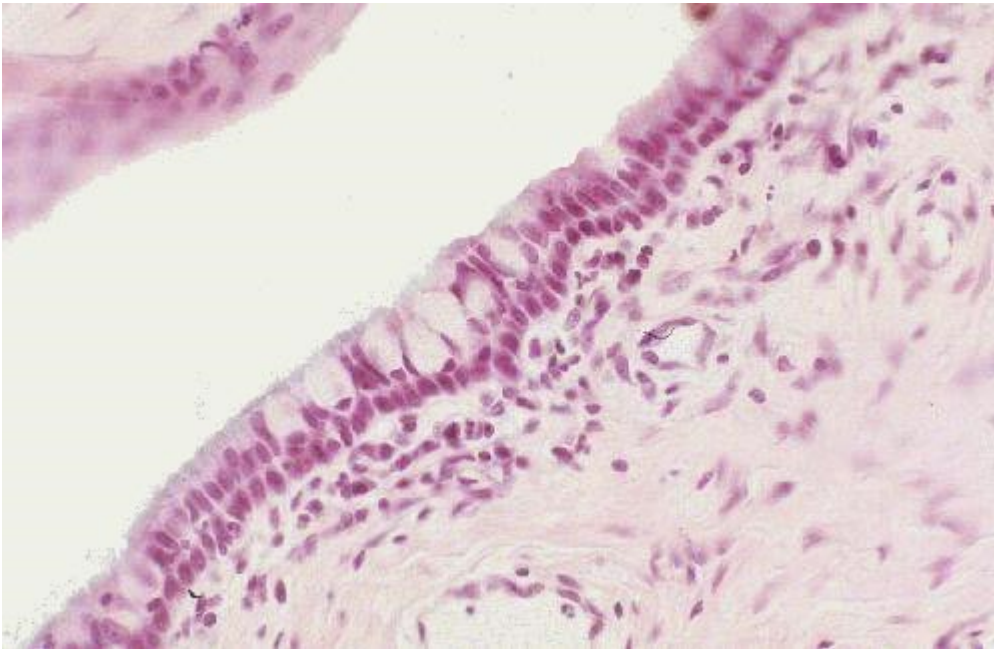
Epitel vrstevnatý dlaždicový - rohovějící

Výskyt: epidermis

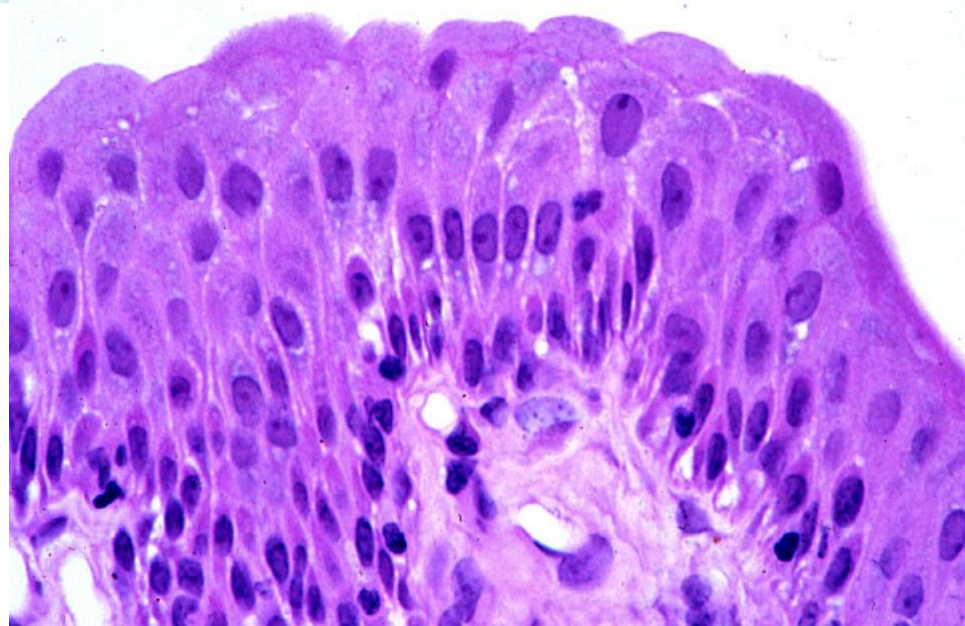
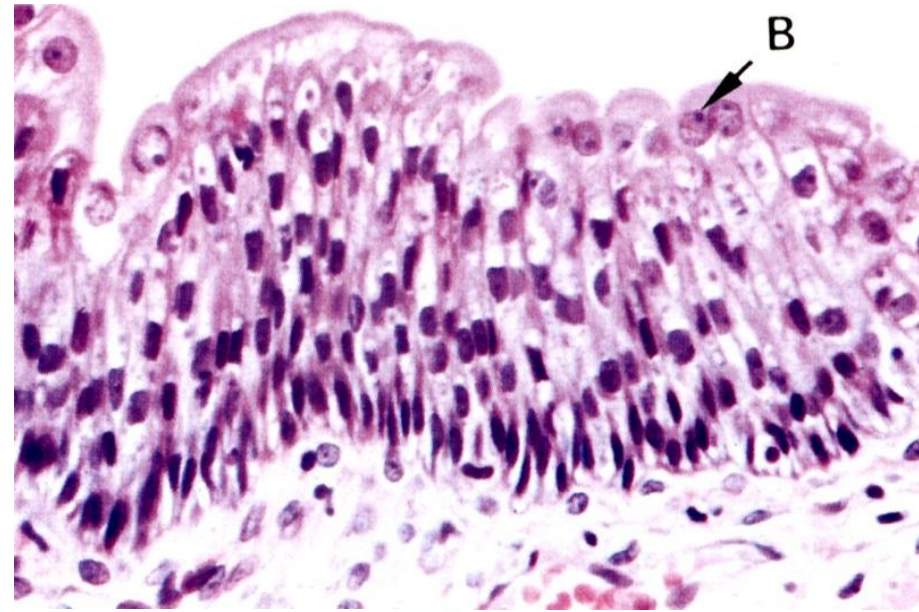
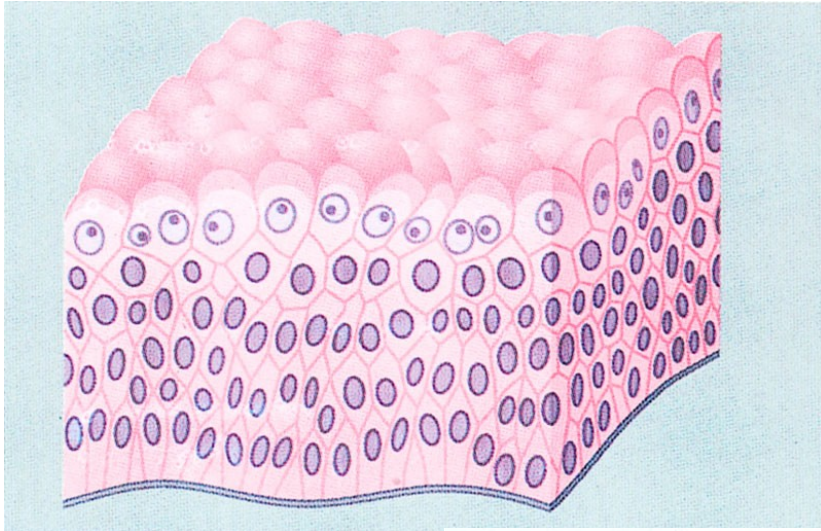
Epitel vrstevnatý cylindrický

Výskyt: vývody velkých žláz, část mužské uretry,
spojivka

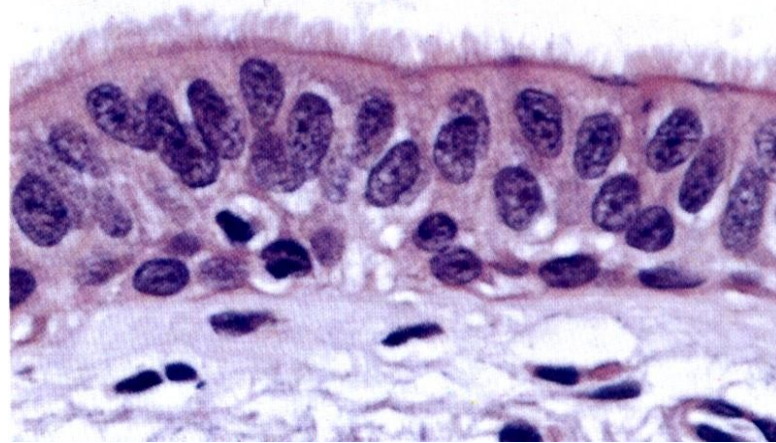
Epitel přechodný

Výskyt: vývodné cesty močové

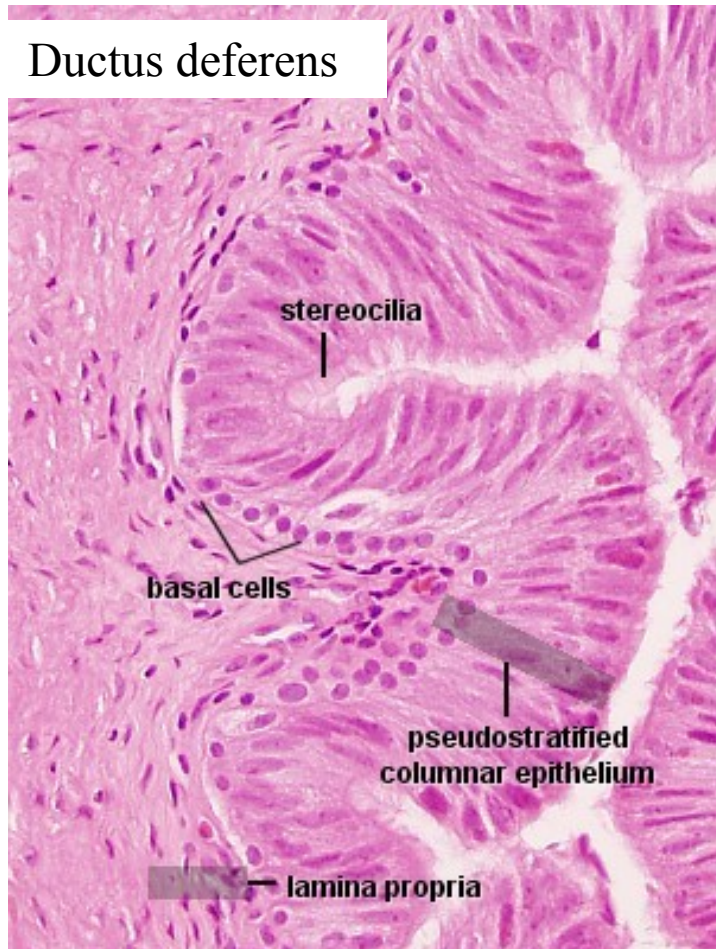

Víceřadý cylindrický

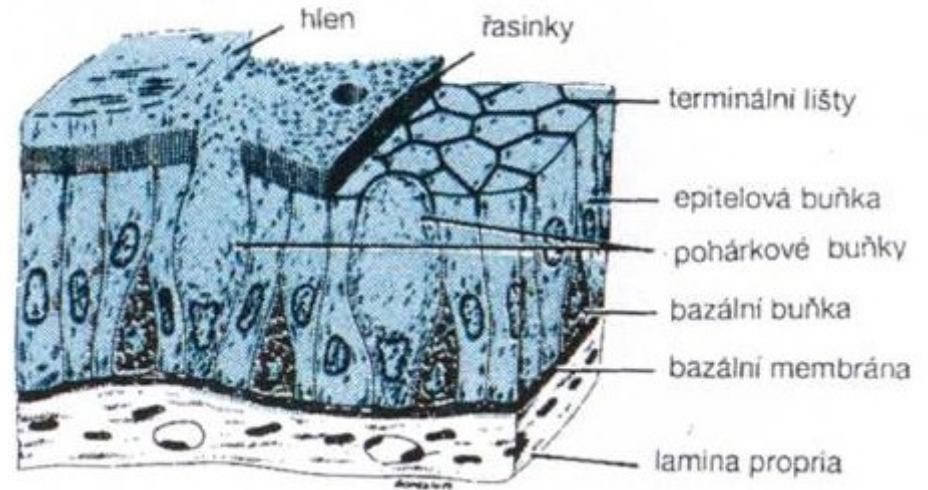
Výskyt: dutina nosní,
průdušnice,
průdušky, kanálek
nadvarlete,
chámovod

Ductus deferens

C. Víceřadý epitel s řasinkami

II. Žláznový epitel

Štítná žláza –
endokrinní žláza

- buňky žláznového epitelu se specializují na produkci látek, které nevyužívají k vlastním metabolickým pochodům
- zřídka se vyskytují ojediněle, většinou vytvářejí mnohobuněčné útvary – žlázy

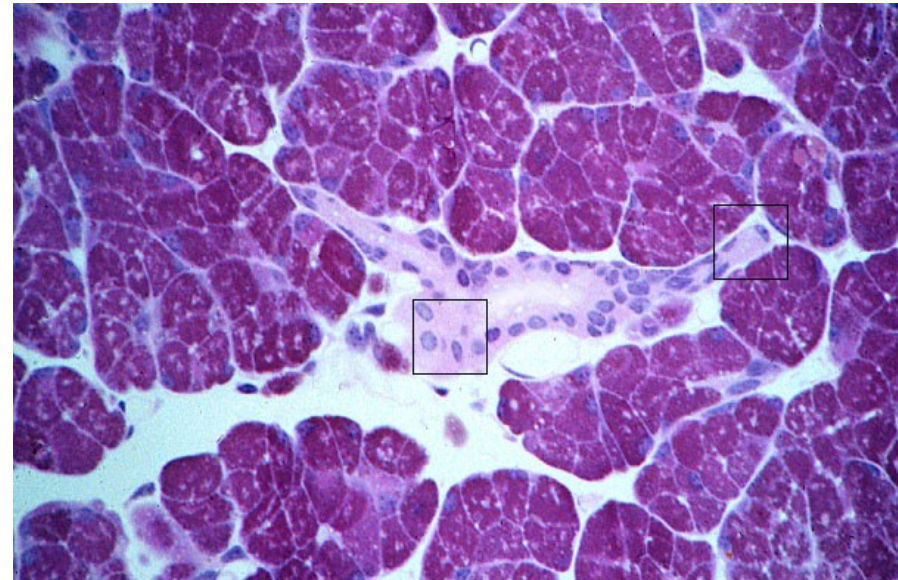
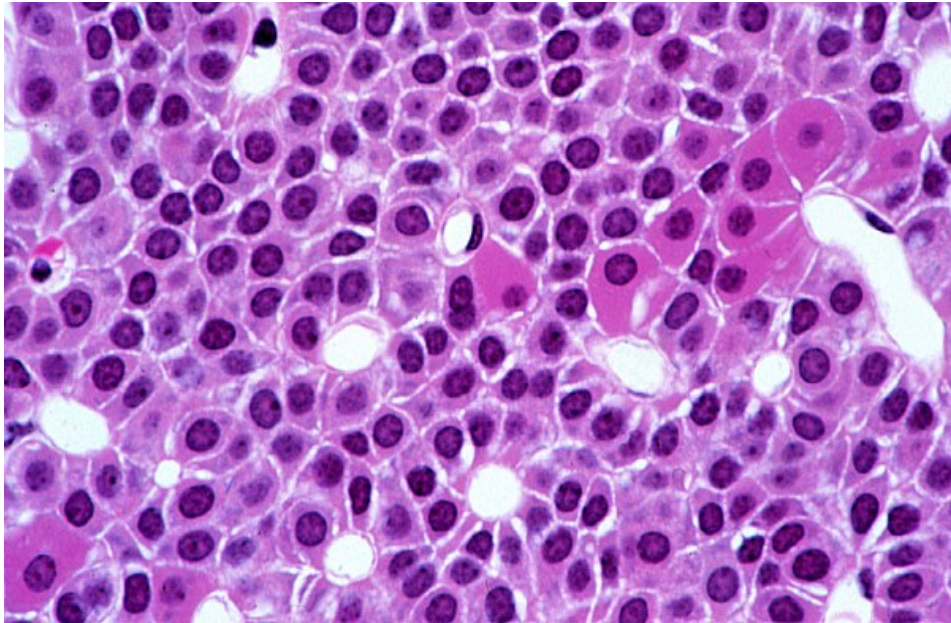
Typy žláz

- Endokrinní

- *tvorí hormony, které vydávají přímo do krve, nemají vývody*
- *Př. Příštítná tělíska – buňky hlavní a buňky oxyfilní*

- Exokrinní

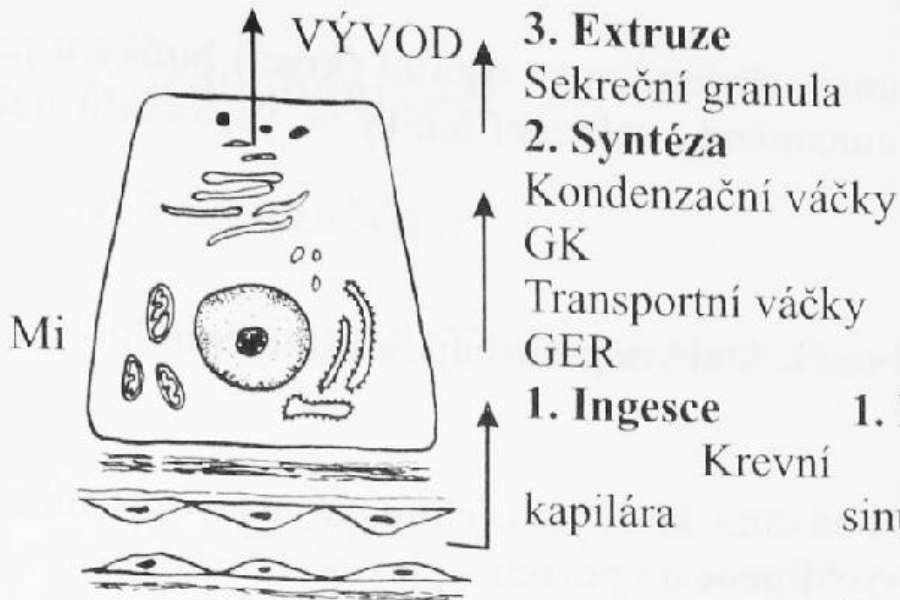
- *vytváří sekrety, které vydávají do vývodů*
- *Př. Glandula parotis*

Produkce sekretu

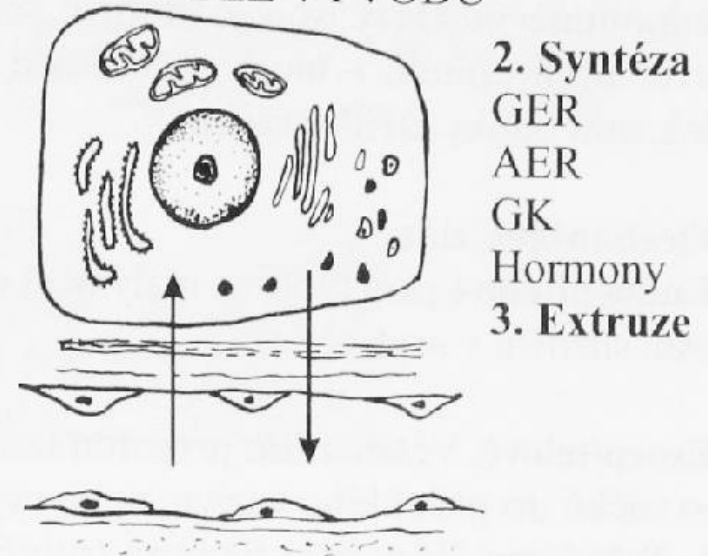
- Ingesce
 - přijímání látek transportem přes bazální membránu
- Syntéza
 - za účasti buněčných organel se tvoří sekreční granula nebo vakuoly
- Extruze
 - uvolnění sekretu z buňky

Žláza A. Exokrinní

B. Endokrinní

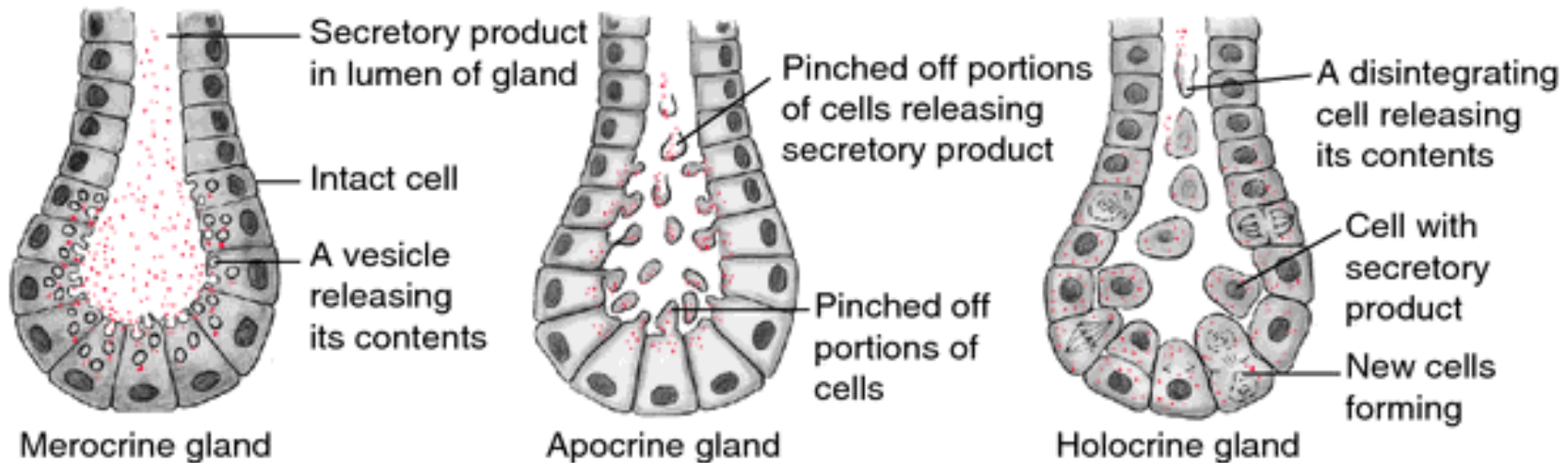
BEZ VÝVODU

Uvolnění sekretu

Typy sekrece

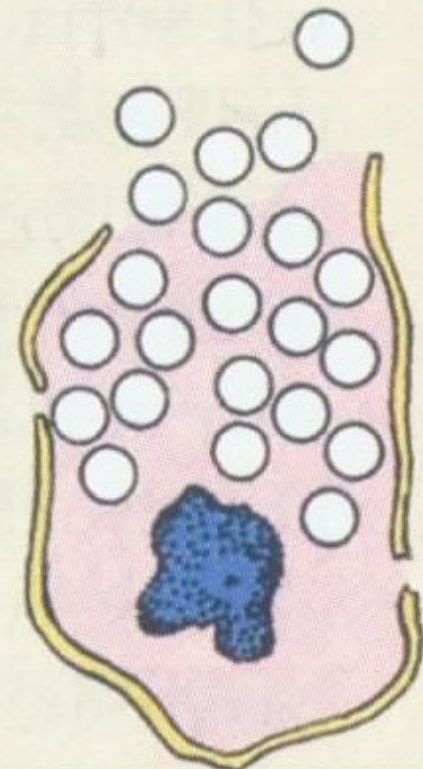
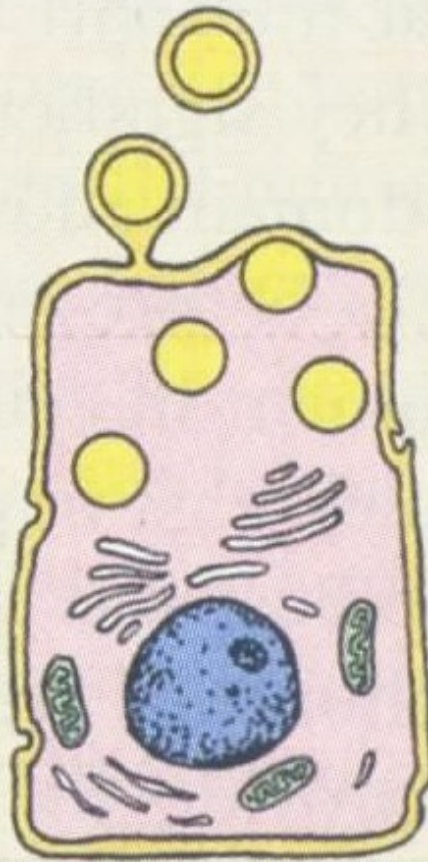
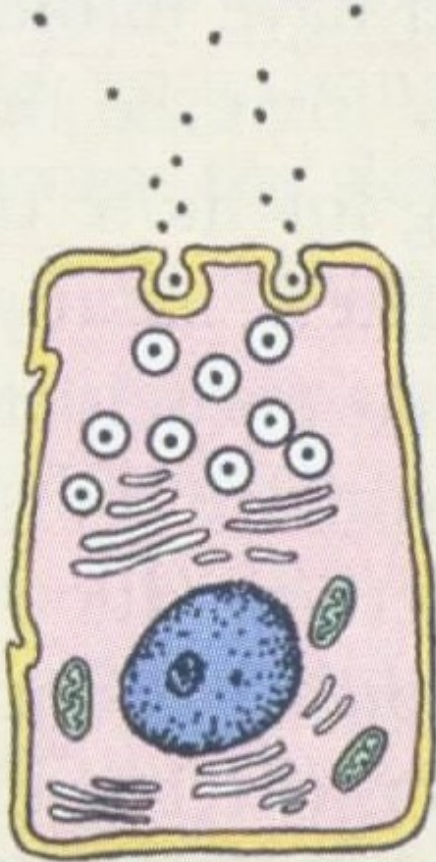
- **Merokrinní (ekrinní)** – produkt je uvolňován exocytózou (vezikuly splývají s plazmatickou membránou), tvar buňky se nemění – pankreas, slinné žl., potní žlázy...
- **Apokrinní** – odlučuje se apikální část cytoplazma buňky s nahromaděným sekretem (buňka mění tvar z cylindrického na kubický) – prsní žláza, aromatické potní žlázy
- **Holokrinní** – buňky naplněná sekretem zaniká, uvolňuje se do lumina a rozpadá se – mazové žlázy

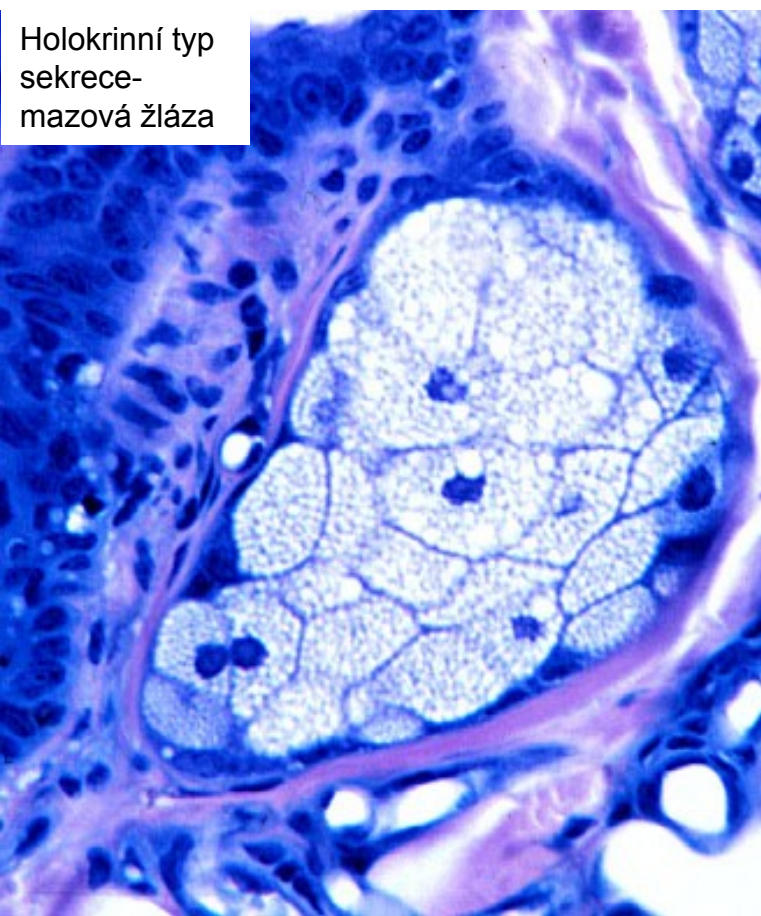
Merocrine

Apocrine

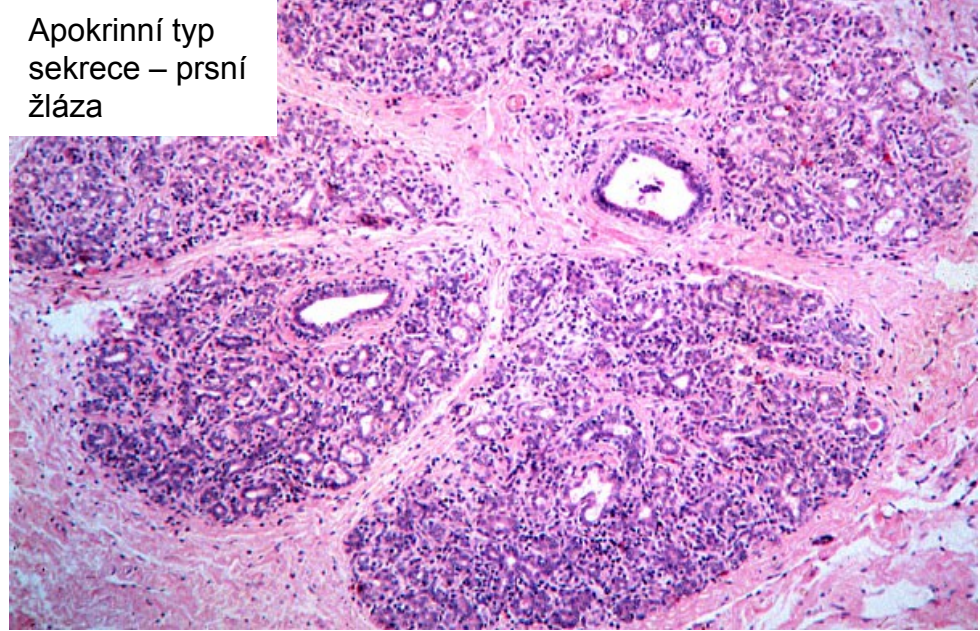
Holocrine

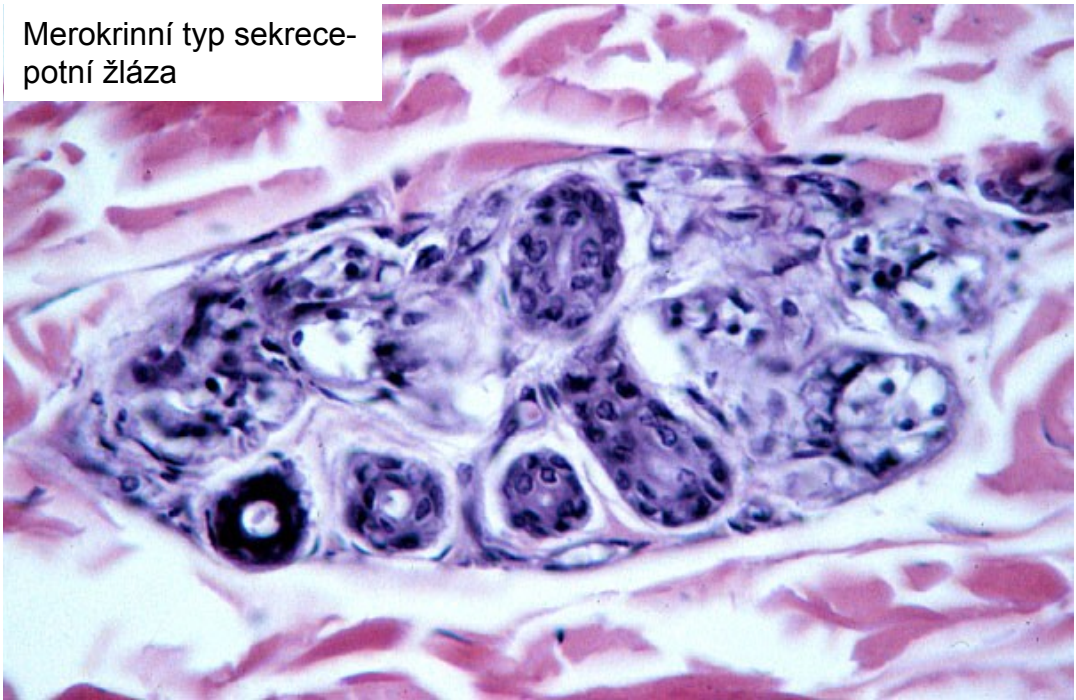
Holokrinní typ
sekrece-
mazová žláza

Apokrinní typ
sekrece – prsní
žláza

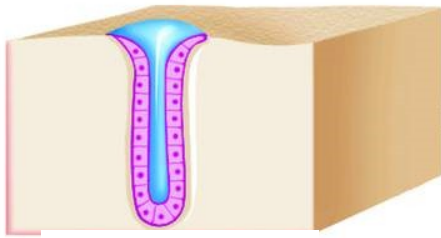
Merokrinní typ sekrece-
potní žláza

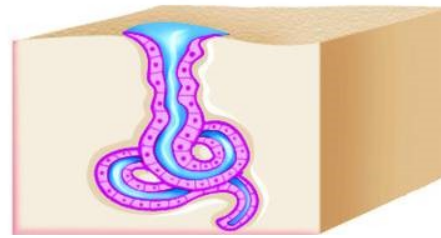
Exokrinní žlázy

- Počet buněk → jednobuněčné
→ mnohobuněčné
- Umístění → intraepiteliální
→ extraepiteliální

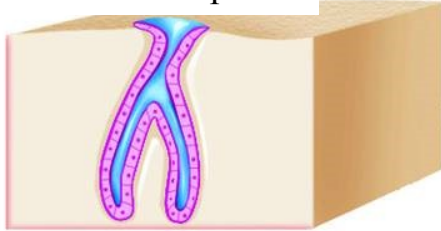

Jednoduchá tubulózni přímá

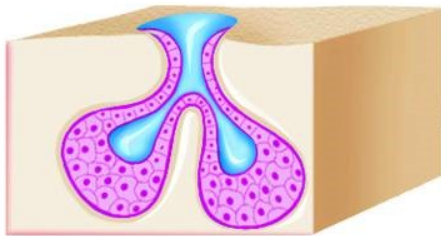
Jednoduchá tubulózni stočená

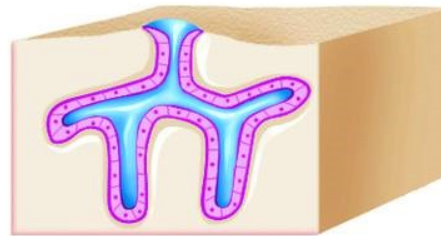
Rozvětvená tubulózni

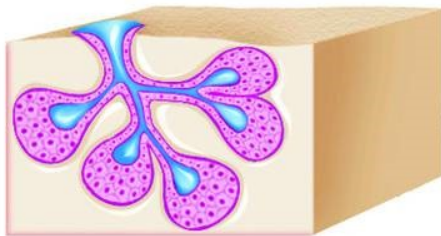
Jednoduchá alveolární

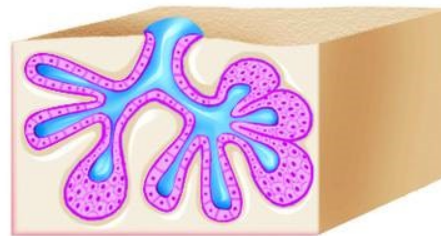
Rozvětvená alveolární

Složená tubulózni

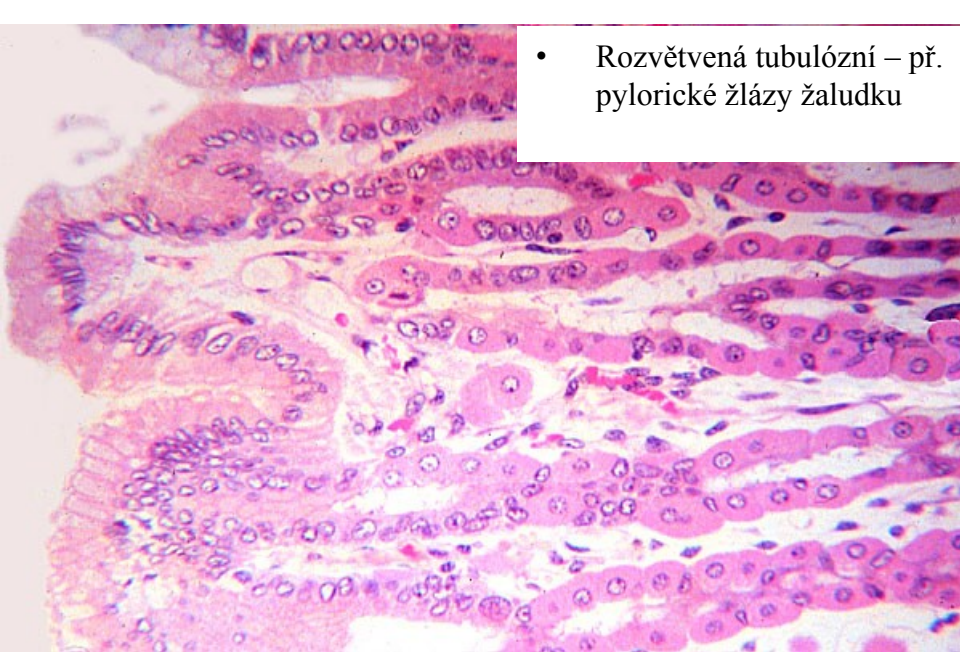

Složená alveolární

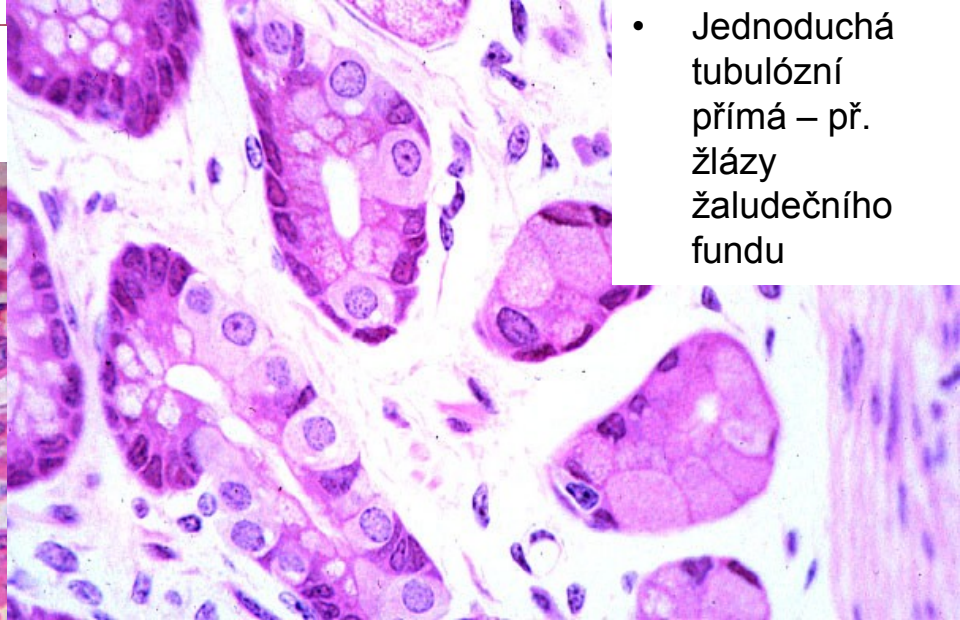

Složená tubuloalveolární

- Jednoduchá tubulózni přímá – př. žlázy žaludečního fundu
- Jednoduchá tubulózni stočená – př. ekrinní potní žlázy
- Jednoduchá alveolární
- Rozvětvená tubulózni – př. pylorické žlázy žaludku
- Rozvětvená alveolární – př. mazové žlázy
- Složená tubulózni – př. glandulae palatinae
- Složená alveolární – př. glandula parotis
- Složená tubuloalveolární – př. glandula submandibularis

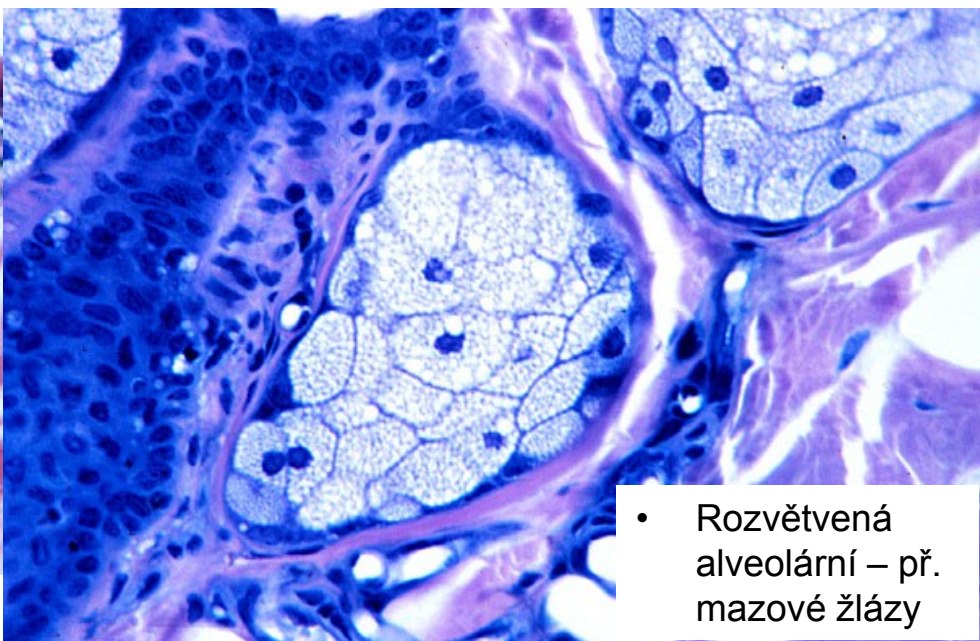
- Rozvětvená tubulózni – př. pylorické žlázy žaludku

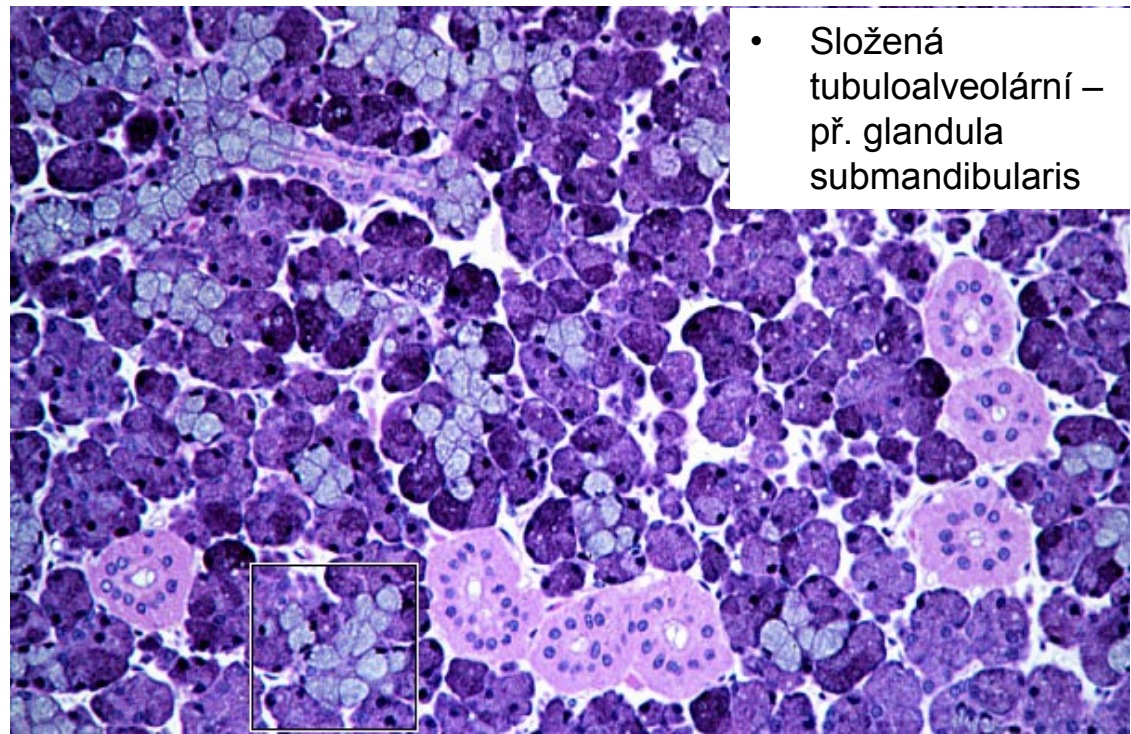
- Jednoduchá tubulózni přímá – př. žlázy žaludečního fundu

- Jednoduchá tubulózni stočená – př. ekkrinní potní žlázy

- Rozvětvená alveolární – př. mazové žlázy

Istmická část – vsunutá část navazuje na sekreční úsek, vystlána jednovrstevným plochým epitelem

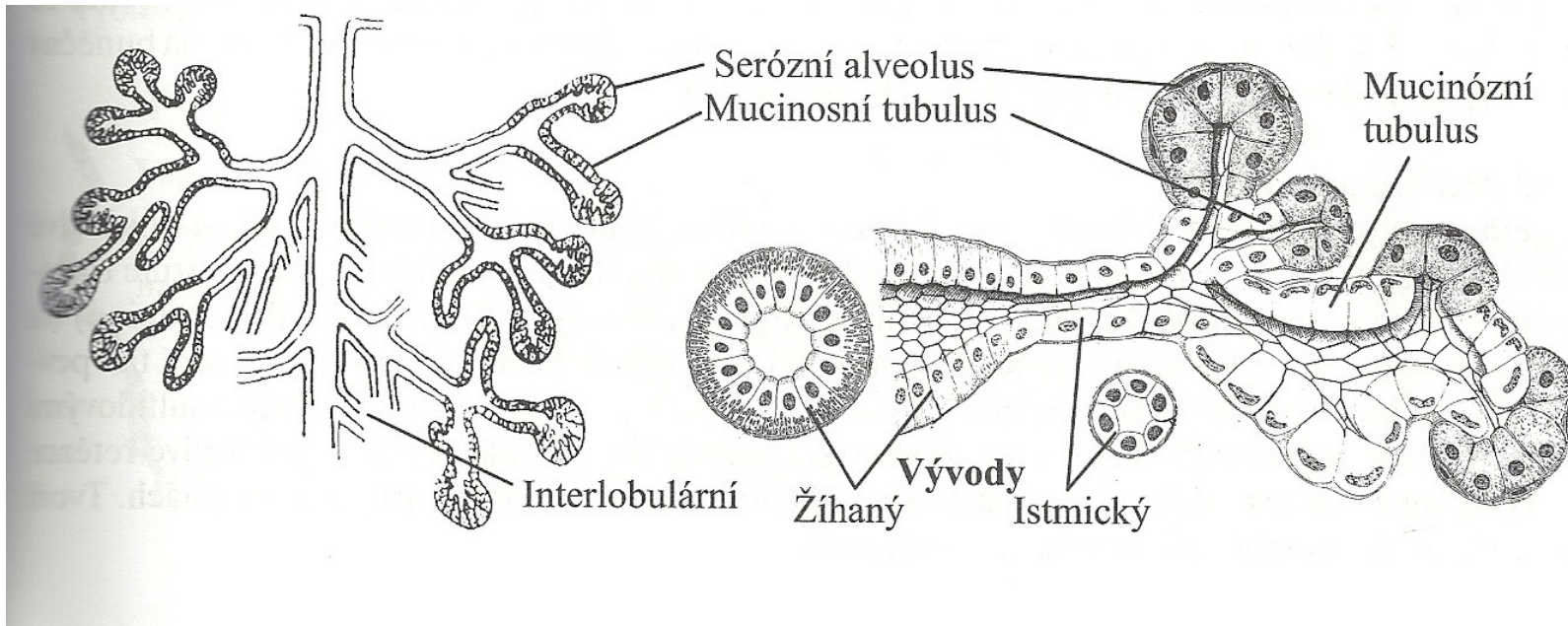
Žíhaná část – intralobulární část je uložena uvnitř žlázových lalůček a tvoří ji kubický epitel

Interlobulární vývod – ve vazivu mezi lalůčky, vystlán jednovrstevným epitelem kubickým

Interlobální vývod – u velkých žláz mezi většími laloky, vrstevnatý cylindrický epitel

Hlavní vývod – vrstevnatý cylindrický epitel při vyústění přechází ve vrstevnatý dlaždicový

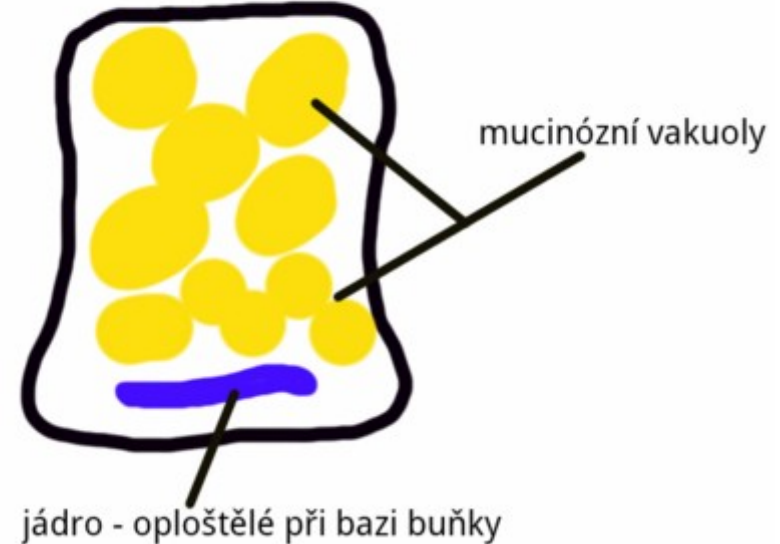
Větvení stromu vývodů u složených žláz

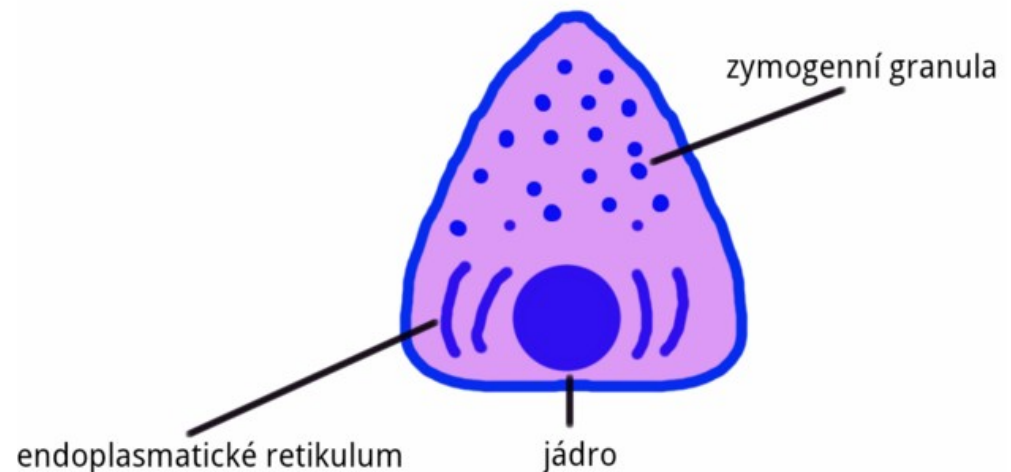
Dle typu sekretu

- Serózní
 - Řídký vodnatý sekret, oválné jádro v dolní třetině buňky, cytoplazma je tmavá, sekreční granula v apikální části; př. Glandula parotis
- Mucinózní
 - Vazký, hlenovitý sekret, větší buňky, pyramidové, jádro tmavé, oploštělé u báze buňky, velmi světlé – sekreční vakuoly s mucinem nad jádrem; př. Brunnerovy žlázy duodena
- Seromucinózní
 - př. Glandula sublingualis

Mucinózní buňka

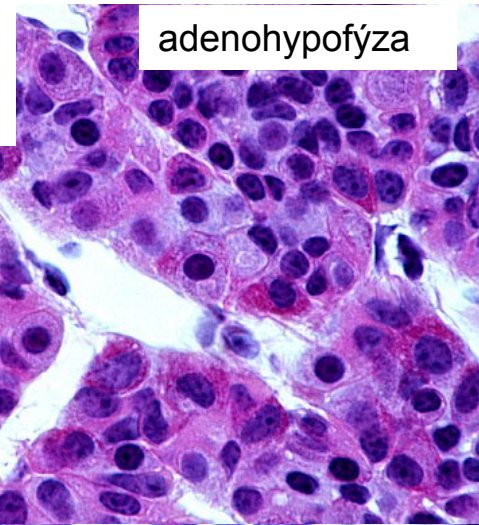
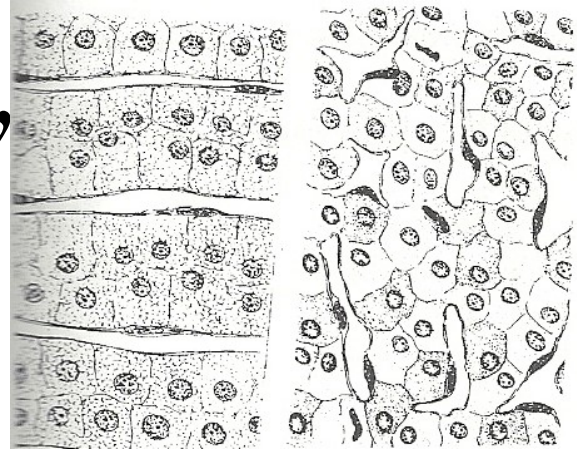

Serózní buňka

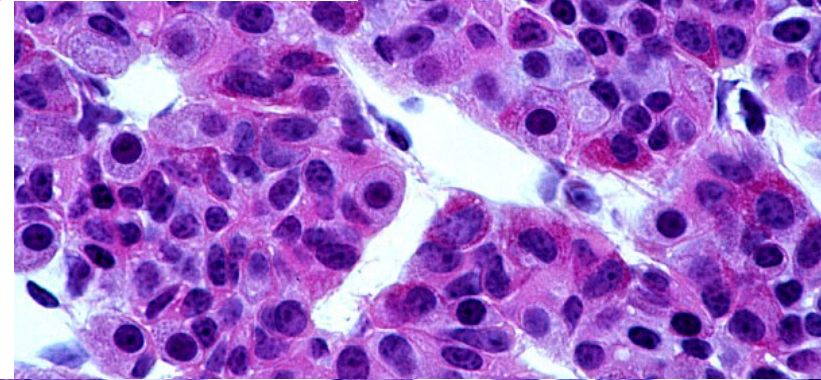

Endokrinní žlázy

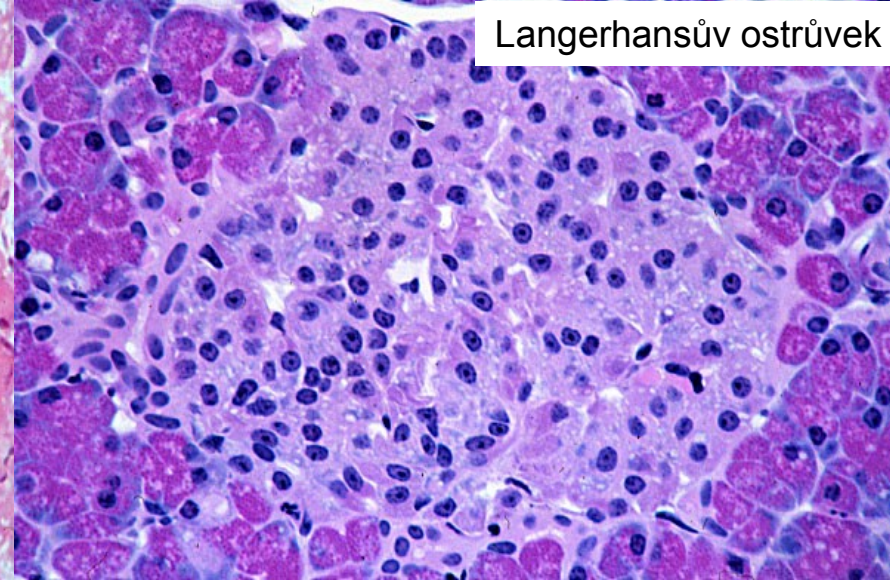
Trámčitý typ – buňky uspořádány do trámců nebo trojrozměrných útvarů, ve vazivovém intersticiu četné krevní sinusoidy (*adenohypofýza, kůra a dřeň nadledvin, Langerhansovy ostrůvky*)

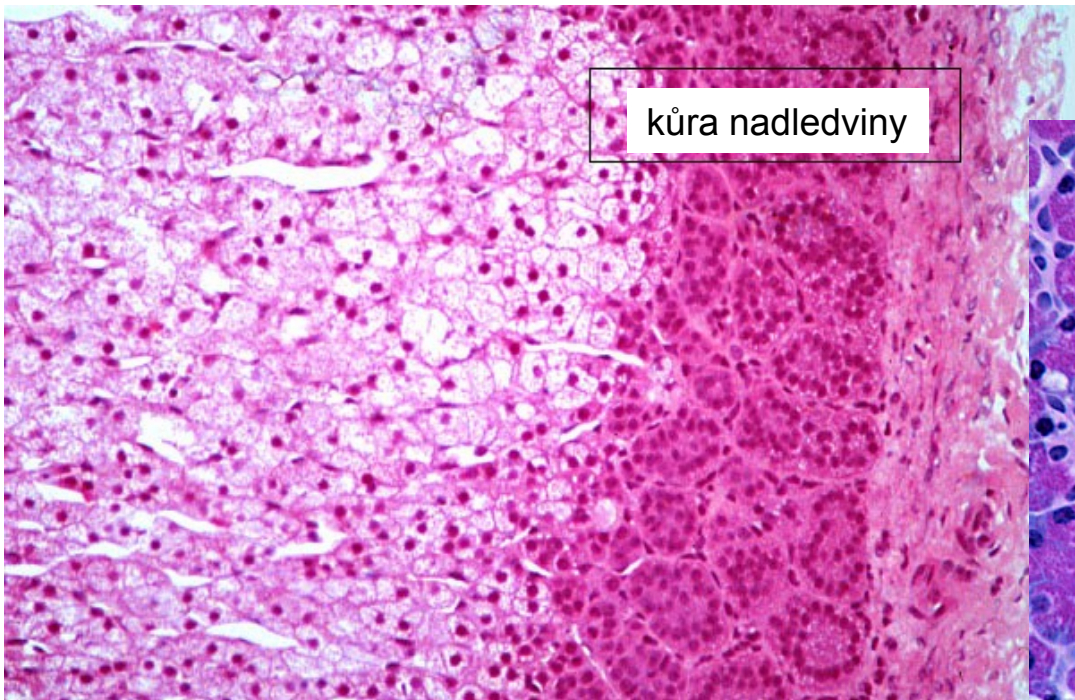
adenohypofýza

kůra nadledviny

Langerhansův ostrůvek

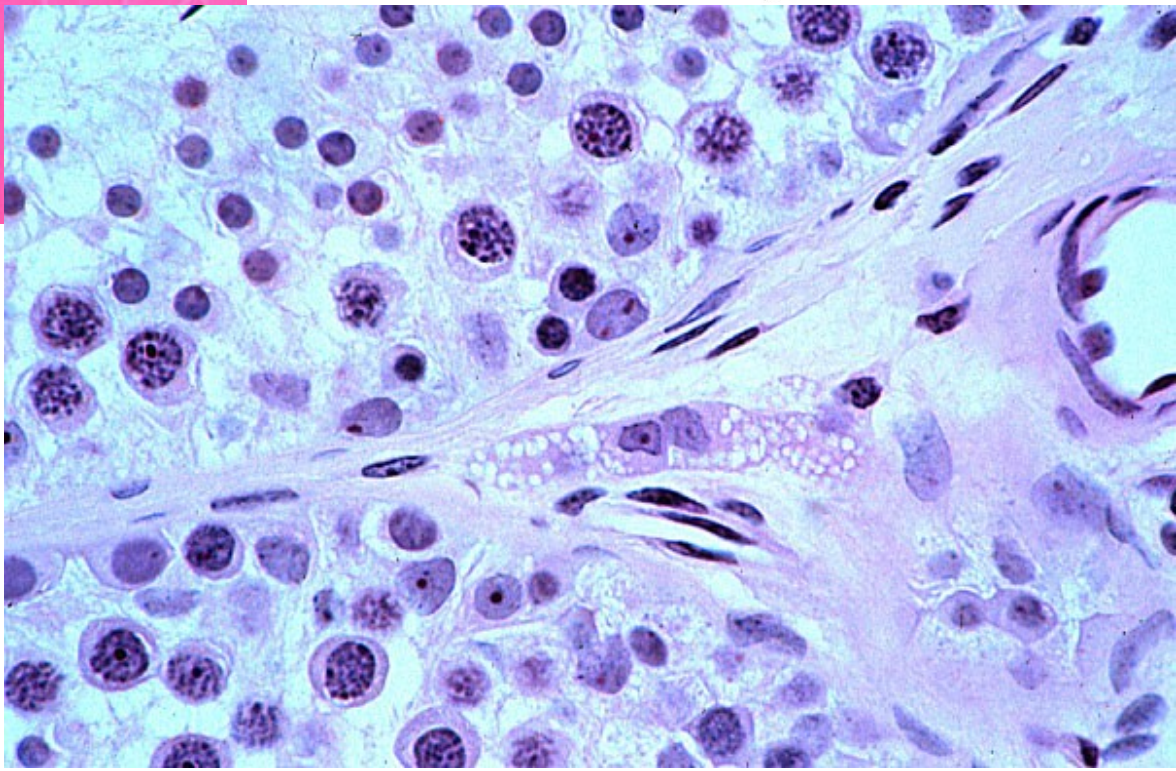
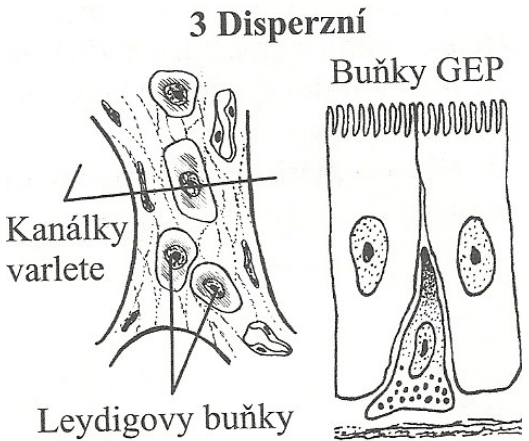

Folikulární typ – uzavřené váčky, které obsahují koloid (*štítná žláza*)

2. Folikulární

- **Disperzní typ** – buňky tvoří souvislou žlázu, jsou rozptýleny (*Leydigovy buňky ve vazivu varlete*)

<http://apbrwww5.apsu.edu/thompsonj/Anatomy%20&%20Physiology/2010/2010%20Exam%20Reviews/Exam%201%20Review/CH04%20General%20Terms%20and%20Membranes.htm>

http://www.med.muni.cz/histol/MedAtlas_2/HP_txt4-2-2.htm

<http://heu.upol.cz/Atlas/trav/slides/tr023.html>

<http://www.profimedia.cz/fotografie/rasinkami-epitelu-dychacich-cest-bitirasy-pomoci/0039867389/>

http://old.lf3.cuni.cz/histologie/Atlas0/detail_el.php?preparat=8

<http://www.uni->

[mainz.de/FB/Medizin/Anatomie/workshop/EM/externes/Wartenberg/NHoden1.jpg](http://www.uni-mainz.de/FB/Medizin/Anatomie/workshop/EM/externes/Wartenberg/NHoden1.jpg)

http://www.columbia.edu/itc/hs/medical/sbpm_histology_old/lab/micropopup09.html

<http://www.uff.br/atlashistovet/ComplexoUnitivo.JPG>

http://cellbiology.med.unsw.edu.au/units/images/epithelia_jns1.jpg

Děkuji za pozornost

